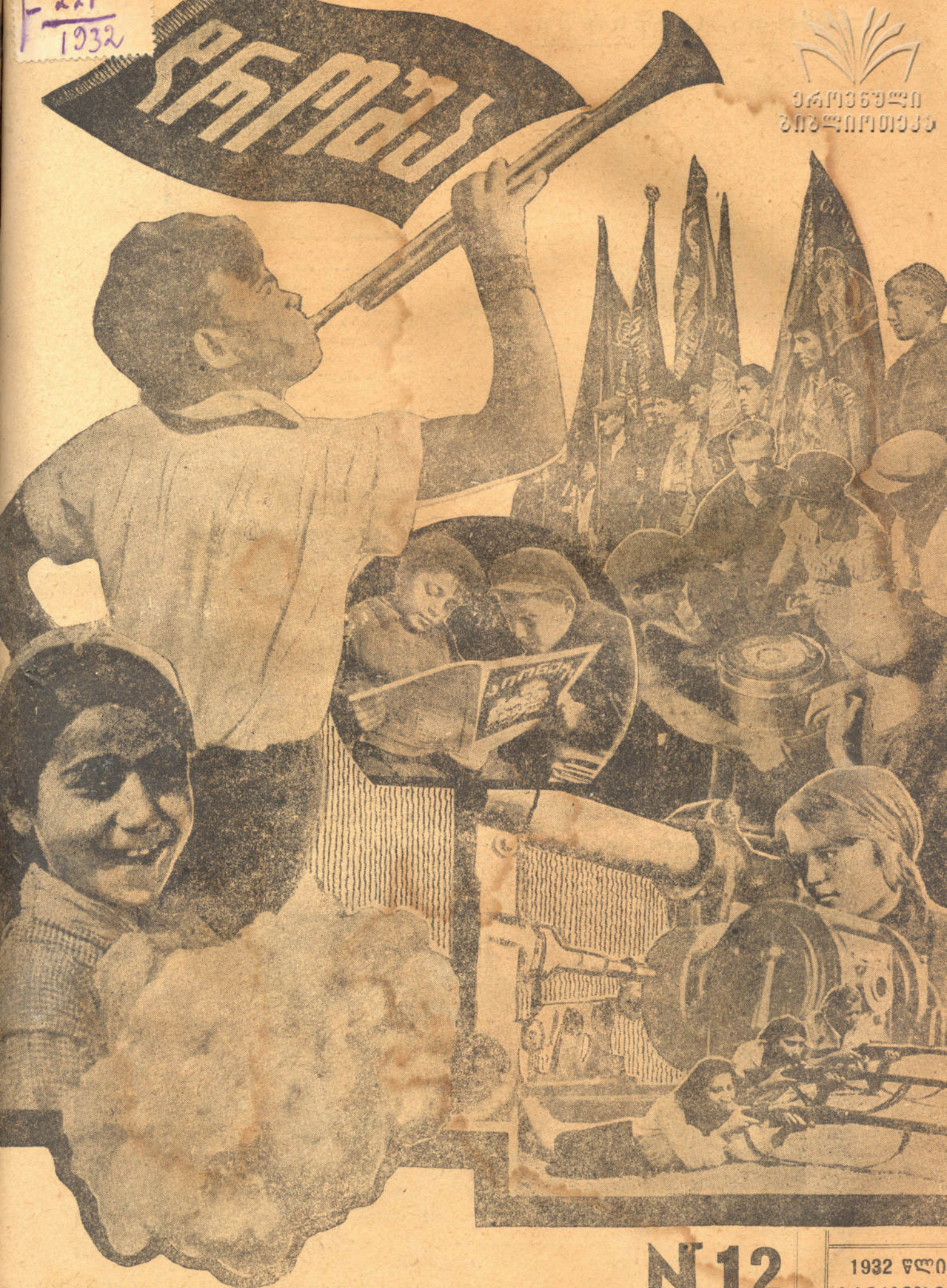


1932

ქართული
ბიბლიოთეკა



N 12

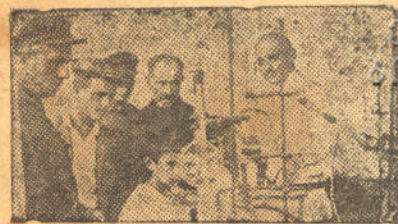
1932 წლის
4 სექტემბერი



საქართველოს
სსრ-ის ადგილობრივი მედიის განვითარებისათვის



სად. სტალინის დეპოს ზეინკალი ამხ. ნესტორ ჯაბაძე, 34 წლის საწარმოო. სტაჟით, მუშა-გამომგონებელი. თავისი უკანასკნელი გამოგონებისათვის ჯილდოვდა მიიღო 250 მანეთი.



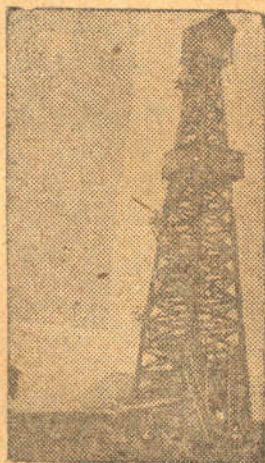
სამეცნიერო-საგამოკვლევო ინსტიტუტების გამოფენა თბილისში. ა.კ. მძიმე მრეწველობის კომისარიატის ტექნპრობა სტალინის სახელობის კლუბში მოაწყო სამეცნიერო-საგამოკვლევო ინსტიტუტების მუშაობის გამოფენა. გამოფენაზე მოეწყო ინსტიტუტების სამეცნიერო მუშაობების მოხსენებები. ხურათზე—გაზეთის მიღების ცდის დემონსტრაცია.



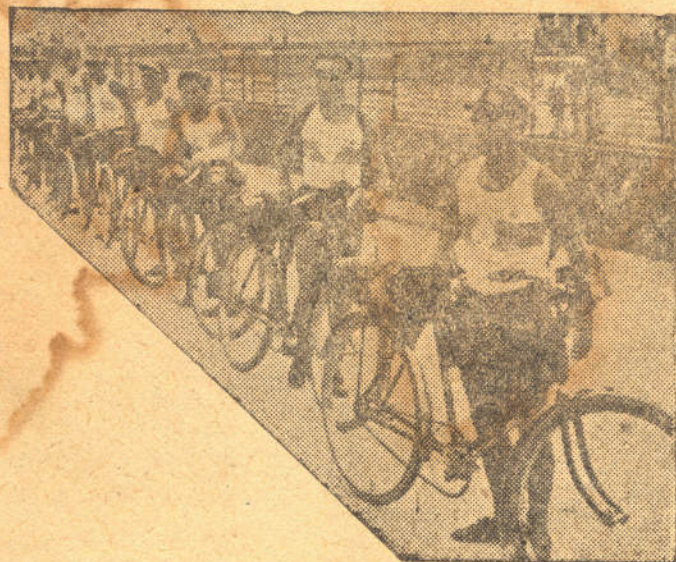
მზადება ახალი სამოსწავლო წლისათვის (უკრაინა) რაიონული ექიმი სინჯავს ბავშვებს სასწავლო წლის დაწყების წინ



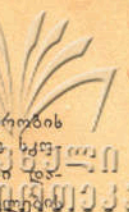
ხაბჭოთა დირიჟაბლები სერავენ შაერ თვითმოქმედი ზელოვნების საკავშიროლიმპიადის გახსნის დროს (მოსკოვში, კულტურისა და დასვენების პარკში) ფრენდა ერთ-ერთი კ. პირველ საბჭოთა დირიჟაბლებიდან.]



შაფი ოქრო ბაშკირეთში. ბაშკირეთში, სტრუტიშაიის რაიონში აღმოჩენილი ნავთის ახალი მდიდარი საბადოები უკვე მიმდინარე წელს მისცემენ საბჭოთა ქვეყანას სამრეწველო მნიშვნელობის ნავთს. რამდენიმე კუბურლილი უკვე გადაცემულია საექსპლუატაციოთ. ხურათზე—ვადაზე ადრე ამუშავებული კაბჭოლილი № 717.



ველო-გადარბენა თბილისი—კიევი—მოსკოვი 12 აგვისტოს მოსკოვში შესდგასტარტი ველო-გადარბენისა: თბილისი—კიევი—მოსკოვი სურათზე—გადარბენის მონაწილენი ფინიშთან.



4 სექტემბერს მთელი საერთაშორისო რევოლუციონური ახალგაზრდობა გამოვა ქუჩაში ახალგაზრდობის კომინტერნის დროშებით.

ბურჟუაზიულ ქვეყნებში ის გამოვა იმ მიზნით, რომ მსოფლიო მუქთახორებს დაანახოს კაპიტალიზმ-იმპერიალიზმის, მასების აუტანელი ყველეფის, სისხლიანი ფაშისტური ტერორის, ახალი იმპერიალისტური ომის მზადებას წინააღმდეგ და საბჭოთა კავშირის დასაცავად ბრძოლისათვის თავისი მზადყოფნა.

საბჭოთა კავშირში მშრომელი ახალგაზრდობა გამოვა კომკავშირის დროშებით, რომ ერთხელ კიდევ ცხადყო პარტიის გენერალური ხაზისა და სოციალისტური მშენებლობის წარმატებისათვის, პირველ ხუთ წლედის მეოთხე დამამთავრებელი წლის გეგმების გადაჭარბებით შესრულებისათვის, მეორე ხუთწლედში უკლასო საზოგადოების მშენებლობისათვის საბრძოლველად თავისი მზადყოფნა.

ახალგაზრდობის პირველი საერთაშორისო დღე ჩატარდა 1915 წ. 3 ოქტომბერს, უმათერესად ნეიტრალურ ქვეყნებში, ეს იყო მშრომელი ახალგაზრდობის პირველი მასობრივი პროტესტი ყაჩაღური ომის წინააღმდეგ, რევოლუციონერებმა ზურგი შეაქციეს მას. და ახლაც, როცა იმპერიალისტური მტაცებლები ახალ ომს ამზადებენ და ცდილობენ შექმნან ბლოკი საბჭოთა კავშირზე თავდასხმისათვის, ახალგაზრდობის საერთაშორისო დღეს ერთ-ერთი მთავარი ღონისძიება იქნება ბრძოლა ახალი იმპერიალისტური ომის წინააღმდეგ, საბჭოთა კავშირის დასაცავად, ახლაც, ისე, როგორც ჩვიდმეტი წლის წინ, სოციალისტები—მეორე და ახალგაზრდობის „სოციალისტური“ ინტერნაციონალი, გამოდიან რევოლუციონური ახალგაზრდობის ამ საერთაშორისო ღემონ-სტრაციის წინააღმდეგ. განსხვავება მხოლოდ ის არის, რომ ახლა ისინი ამას სჩადიან პირდაპირ, როგორც ბურჟუაზიის აშკარა მოკავშირეები და მრავალ ქვეყანაში სოციალ-ფაშისტური პოლიციის ტყუილ ბევრ მშრომელ ახალგაზრდობას გამოასალმებს სიცოცხლეს.

იზრდება და ღრმავდება კრიზისი კაპიტალისტურ ქვეყნებში, ათეული მილიონი ადამიანი იზღუბიან სიცოცხლის სიღარიბეში, სიციფე, სიღატაკე, უმუშევრობა მეფობს მთელს დედამიწაზე, საბჭოთა კავშირის ტერიტორიის გამოკლებით. შეერთებულ შტატებში და კანადაში ხორბლით ათობიან ორთქლმავლებს, იქვე და სხვა ქვეყნებში მილიონები სიმშვილით იხოცებიან. ფერმერები მდინარეში ასხამენ რძეს, რომ რძის პროდუქტების ოასი ასწიონ. ამ დროს კი პაწაწა ბავშვები იხოცებიან სიმშვილით, მათ მშობლებს არა თუ რძის ფული, არამედ ლუკმა პურის შესაძენი ფული არა აქვთ, ბურჟუაზიული მკვლევარებიც კი იძულებული არიან განგაში ასტეხონ დაბადებათა რიცხვის კატასტროფიული შემცირების და ბავშთა სიკვდილიანობის ზრდა გამო. ინგლისში 1900 წ. 1000 მცხოვრებზე მოდიოდა 28,8 ახლად დაბადებული, 1931 წელს კი—15,3, მძიმდინარე წლის პირველ კვარტალში სიკვდილის რიცხვი მეტი იყო, ვიდრე დაბადების. 1921 წ. შვეიც. შტატებში 1000 მცხოვრებზე მოდიოდა 21,4 ახლად დაბადებული, 1931 წ.—18,9. გერმანიაში

აშო სტატისტიკოს ბუზდარფარის ცნობით „1927 და 1928 წ. დაბადებათა რიცხვი იყო ერთი მეათედით, 1928 წ.—ერთი მეორედით, 1930 წ.—ერთი მეოთხედით, და 1931 წ.—ერთი მეოთხედით ნაკლები იმაზე, ვიდრე საჭიროა მოსახლეობის ახლანდელი დონეს შესანარჩუნებლად“. თავის შრომას ბუზდარფერი აქვეყნებს მრავალმეტყველ სათაურით: „ხალხი ახალგაზრდა თაობის გარეშე“, გამოანგარიშებულია, რომ საფრანგეთის მოსახლეობა 75 წლის განმავლობაში სანახევროდ შემცირდება, თუ დაბადებათა პროცენტით ისეთი დარჩა, როგორიც ახლაა, ნორვეგიაში, შვეიცარიაში, ბელგიაში დაბადებათა რიცხვი შეადგენს იმის ნახევარს, ვიდრე იყო მეოთხედი საუკუნის წინ. ამავ დროს კოლონალურად იზრდება თვითმკვლელობათა რიცხვი. 1931 წ. ოფიციალური სტატისტიკის თანახმად შეერთებულ შტატებში თავი მოჰკლა 20.000 კაცმა. დედები და მამები შემზებულად ჰკლავენ თავიანთ ბავშვებს და თვითონაც იკლავენ თავს, როცა ჰხედავენ, რომ გამოსავალი მათი აუტანელი გაჭირვებიდან არ სჩანს და ვეღარ იტანენ ბავშვების სიმშვილობის საზარულ სურათს. აი რა ხვედრი მოუშალა კაპიტალიზმმა მშრომელ ახალგაზრდობას. ამიტომ გასაკვირი არ არის, რომ ახალგაზრდობა რევოლუციონერდება, მისი რადიკალიზაციის პროცესი სწრაფად მიმდინარეობს და იგი დგება გამწვავებული კლასობრივი ბრძოლების ავანგარდში. პოლონეთში, რუმინეთში, ბალკანეთზე, ჩინეთში, ამერიკაში; იაპონიაში ციხეები სავსეა რევოლუციონური მოსა-ახალგაზრდობით, კლასობრივ და ანტი-იმპერიალისტური ბრძოლის ფერადლოში ებმება კოლონიალურ და ნახევრად კოლონიალურ ქვეყნების მშრომელი ახალგაზრდობა.

სულ სხვა არის ახალგაზრდობის მდგომარეობა საბჭოთა კავშირში. იგი არის პარტიის და ხელისუფლების მზრუნველობის ცენტრში. საბავშო ბავშვის და ბაღების მოედნების, დაწყებითი, საშუალო და უმაღლესი საწავლებლების, სხვადასხვა ტექნიკუ

რი წრეების, წერა-კითხვის უკოდინარობის და მცირემცოდნეობის სალიკოდაცო, სკოლების, სასპორტო და დასასვენებელი დაწესებულებების, საერთო საბავშვო-სკოლების და სხვ. გრანდიოზული ქსელი, რომელიც თავის საუკეთესო ხანაშიც კი არ უხილავს არც ერთ კაპიტალისტურ სახელმწიფოს, ათასგვარი შეღავათები ახალგაზრდობისათვის, სტიპენდიები მოსწავლეთა თითქმის 75 პროცენტისათვის, ყოველივე ეს არის მცირე ილიუსტრაცია იმ ყურადღების და მზრუნველობის, რომელსაც საბჭოთა ხელი-სუფლება იჩენს ნორჩი და ახალგაზრდა თაობის მატერიალურ-კულტურული საჭიროებისადმი.

საბჭოთა კავშირის მრავალმილიონიანი კომკავშირი, ჩვენი სოციალისტური სამშობლოს მშრომელ ახალგაზრდობის ავანგარდი და ხელმძღვანელი, აქტიური მებრძოლია სოციალისტური მშენებლობის ფრონტზე, ის არის მარქს-ენგელს-ლენინ-სტალინის მოძღვრების ერთგული მიმდევარი და განმხორციელებელი. ჩვენი ქვეყნის ლენინურმა კომკავშირმა ბრწყინვალე ფურცლები ჩასწერა სოციალისტური მშენებლობის ისტორიაში, მოგვცა შეგნებული სოციალისტური შრომის დაუფიწყარი ნიმუშები.

საბჭოთა კავშირის კომკავშირმა უღიმეხი როლი ითამაშა რევოლუციონური ახალგაზრდობის საერთაშორისო ძალების დარაზმვაში, ახალგაზრდობის კომუნისტური ინტერნაციონალის შექმნაში. ამჟამადაც ის არის მსოფლიო კომკავშირული არმიის ავანგარდი. საბჭოთა კავშირის კომკავშირი ახალგაზრდობის 18 საერთაშორისო დღეს ატარებს სოციალისტური მშენებლობის გაშლილი დროშებით, ეუფლება მარქს-ენგელს-ლენინ-სტალინის მოძღვრებას, რომ მეცნიერული სოციალიზმის ბასრი იარაღით შეიარაღებულმა მთელს მსოფლიო მშრომელ ახალგაზრდობასთან და მთელს მუშათა კლასთან ერთად კომინტერნის ხელმძღვანელობით გასწიოს წინ მსოფლიო ოქტომბრისაკენ!



კომკავშირელები გზების შესრულებისათვის ბრძოლაში. ტყე-ბულის მალაროების დასავლეთის უბნის კომკავშირელ მემალაროეთა ბრიგადა



გიორგიშვილის
ინტერნაციონალური
განათლების
სამსახური

1) საუკეთესო მსროლედები: რენატა ტერ ოვანესოვა, ცოლოკ ზაქარიანი და დავით ნემსიწვერიძე. 2) იღებენ მზის ვანებს; 3) ფიზკულტურული ვარჯიშობა, 4) სწმენდენ კარტოფილს სა-
დილისათვის, 5) ამიერ-კავკასიის პიონერები ესაუბრებიან ბერ-
ლინელ პიონერს ლიუსიან გერტს, 6) კლუბში: უკრავენ პიანინოზე.



ახალი კოლხიდა

წინად ეს მხარე არვის ახსოვდა
ყარდა ჭაობი, იყო ციფა,
შავი ბატონი გლეხს ტყავს აძრობდა
დულდა სისხლი და შურის ძიება,
მეგრულ ფაცხის წინ იდგა სინესტი,
და მაღარი ბერავდა ქარი.
შრომობდა გლეხი და სისასტიკით
მიჰქონდა ბატონს ეგ ნაოფლარი,
დღეს შეიცვალა დრო და პირობა
და აქაც გაჩნდა მხარე ახალი,
აგრილებულ წელთა რიცხვებმა

გადატანა ტანჯვა მრავალი
სოციალურ აღმშენებლობით
გატაცებული მოქალაქენი,
აშრობენ ჭაობს, ჭაობი შრება
ჭაობი ჭუჭყის შხამით ნაფენი,
როცა ხშირ ტყეში იყო სიცხე და
ყარდა ჭაობის უფოთელი ხავსი,
ვიყავით ტყეში შაბათობაზე—
კომკავშირელნი რიცხვით ოთხასი,
ყველას მოგვქონდა ბარი და პური
და იმედები ახალ შეგნებით.

ოთხასი კაცი მკლავით და გულით,
არხის გაყვანის გეგმას შევებით.
გადაშლილია ჩვენი ლაშქარი
ჩვენი მკლავები გახდა ფოლადი.
ვაშობთ ბოქები;
—გახმეს ლაქაში,
მოვიდეს ჩაის და რამის დოვლათი.
წინად მხრწოლავი კოლხიდის მხარე
წვიმით, ჭაობით ხავსით, ციებით,
აყვავდება და გაიფურჩქნება.
ჩაის და რამის პლანტაციებით.
კლიმენტი გოგიავა

ივრღბგ ზერმანის რეპოლიუტის კალბი

31 ივლისს მოხდა გერმანიის რეიხსტაგის არჩევნები კომუნისტურმა პარტიამ. რომლის წინააღმდეგ ერთიანი ფრონტით გამოდიოდნენ ყველა პარტიები, დაწყებული სოციალ-ფაშისტებით და გათავებული ფაშისტებით, უსაშინელები ტერორის მიუხედავად შეკრიბა თითქმის 5 ნახევარი მილიონი ხმა.

კომუნისტური პარტიისათვის საპარლამენტო არჩევნები, არ არის თვითმიზანი, გერმანიის პროლეტარული რევოლუციის ბედი სწყდება არა რეიხსტაგში, არამედ გრანდიოზულ კლასობრივ ბრძოლებში, რომლებიც კომპარტიის ხელმძღვანელობით მიმდინარეობს გერმანიის სამრეწველო ცენტრებში. მიუხედავად ამისა, კომპარტია იღებს მონაწილეობას საპარლამენტო და სხვ. არჩევნებში, რომ დარაჯმოს მუშები კლასობრივი ლოზუნგების და ამოცანების გარეშე, სოციალ-ფაშისტებისთვის საარჩევნო ბიულეტენები წარმოადგენენ მასების მოტყუების საშუალებას, ამ ბიულეტენების საშუალებით სოციალ-ფაშისტებმა თანდათანობით მთელი ძალა-უფლება გადასცეს ბურჟუაზიას და ნადავლი მოუშაღეს ჰიტლერის დიქტატურას. ახლა უკვე ბურჟუაზია თვლის, რომ სოციალ-დემოკრატიაში შეასრულა თავისი როლი და აწი იგი არ არის საჭირო; 30 ივლისს სოციალ-დემოკრატი მინისტრები კინწის კვრით გარეკეს სამინისტრო სადარძლებიდან.

ფონ-პაპენმა უბრალო ბრძანებით გააუქმა ვეიმარის კონსტიტუციის ნაფუთები.

ყველაფერი ეს მოწმობს იმას, რომ კლასობრივი წინააღმდეგობანი გერმანიაში უაღრესად გამწვავდა. 7—8 მილიონი უმუშევარი, მშრომელი მასების არაჩვეულებრივი გადატყევა, რასაც ბურჟუაზიული კაპიტალნიცი კი ვერ მაღავენ, გაკოტრებული ბანკები, ცარიელი საბელწიფო კასა, უამრავი საშინაო და საგარეო ვალდები, — ასეთია დღეს გერმანიის ეკონომიური მდგომარეობა.

ბურჟუაზია ცდილობს ამ მდგომარეობას თავი დაადწიოს ტერორის გაძლიერებით მუშათა კლასისა და მისი ავანგარდის კომუნისტური პარტიის წინააღმდეგ. გიტლერის ბანდების თავისუფალი თარეში ამ ამოცანას ემსახურება. მეორეს მხრივ შოვინისტური და ნაციონალისტური განწყობილებათა გავრცელებით ბურჟუაზია ლამობს მასების მოტყუებას, მისი კლასობრივი სიფხიზლის მიძინებას, მისი ყურადღების მიპყრობას „გარეშე მტრებზე“ — შინაური კლასობრივი მტრის ნაცვლად.

რეიხსტაგის არჩევნებმა დაამტკიცა, რომ მუშათა კლასი საკმაოდ ფხიწელია, რომ იგი არ წამოეგება ბურჟუაზიის შოვინისტური პროვოკაციის ანკესზე. გერმანიის „კომუნისტური პარტია, რომელიც აწარმოებს ბრძოლას ფაშისტური დიქტატურის წინააღმდეგ მუშათა კლასის საარსებო ინტერესებისათვის, ხდება გერმანიის პროლეტარიატის უფრო და უფრო ფართო მასების ხელმძღვ. გერმანიის სამრეწვ. პროლეტარიატის ერთმა მესამედმა ხმა მისცა ფაშისტური ტერორისა და კაპიტალიზმის წინააღმდეგ. გერმანიის სამრეწველო მუშების ერთმა მესამედმა ხმა მისცა ვეიმარის რესპუბლიკისა და ჰიტლერის „მესამე იმპერიის“ წინააღმდეგ. გერმანიის პროლეტარიატის ერთმა მესამედმა ხმა მისცა კომპარტიას, სოციალისტურ საბჭოთა გერმანიას, რევოლუციონურ გამოსვლას კრიზისიდან. სამრეწველო მუშების ამ ერთ მესამედთან ერთად კომპარტიას ხმა მისცა ასეთულმა ათასმა სასოფლო-სამეურნეო მუშამ, — უღარიბესმა გლეხმა, და მოსამსახურემ, რომლებმაც კომპარტია თავის ხელმძღვანელად აღიარეს“ („პრაგმა“).

გერმანიის კომპარტიის მიერ უსაშინელები ფაშისტური ტერორის პირობებში მიღებული ხუთ ნახევარ მილიონი ხმა იმის მაჩვენებელია, რომ „გერმანიის რევოლუციის ძალები ივრდება და მაგრდება“.

გერმანიის რეიხსტაგის კომუნისტ-დეპუტატების ჯგუფი

I. ერნსტ ელმანი, II. გერმან რემმელე, III. კლარა ციტკინ IV. ვილჰელმ პიკ, V. ფრიც ჰეკერტ, VI. ვილლი მიუნცენბერგ, VII. ერნსტ ტორელერ, VIII. ანტონ იადაში.



ეროვნული
მოღვაწეობა

ეროვნული
მოღვაწეობა

14 წლის წინ, 1918 წლის 30 აგვისტოს, ყოფილ მიხეილის ქარხანაში მიტინგზე მოულოდნელად მივიდა ვლადიმერ ილიჩი, მუქიარე ოცავიებით შეხედნენ მას მუშები. ოც წუთს ილაპარაკა ლენინმა ჩეხო-სლო-ვაკების წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ, სა-სურსათო კრიზისზე. ეს იყო ლენინის მე-ორე გამოსვლა ამ დღეს (პირველად ის გა-მოვიდა ბათუმის რაიონში).

მიტინგის შემდეგ ელ. ილიჩი გამოვიდა ქარხნიდან, მას გარს ეხვია მუშათა ჯგუფი. ილიჩის გვერდით მიდიოდა ორი ქა-ლი, რომლებიც ესაუბრებოდნენ მას, ავტო-მობილამდე დაჩა რაღაც ოციოდე ნაბი-ჯი. უცებ გაისმა სროლის ხმა. პირველი ტყვია მოხვდა ლენინის გვერდით მიმავალ ქალს. შემდეგი ორი — ვლადიმერ ილიჩს. მძიმედ დაჭრილი ლენინი მისმა შოფერმა გიგმა მუშების დახმარებით ავტომობილ-ში შეიყვანა და წაიყვანა ბინაზე, რამდე-ნიმე წუთში მსროლელი დაპატიმრეს. იგი აღმოჩნდა ესერების პარტიის წევრი-ქალი ფანო კაპლანი.

თავდასხმა ლენინზე მოეწყო სამოქალაქო ომის უალერსო გამწვავების პერიოდში. როცა თავი წამოჰყვეს ინტერვენტების და-ხმარებით გათამამებულმა ყველა კონტრ-რევოლუციონერმა დაჯგუფებებმა დაწ-ყებული ესერ-მენშევიკებით და გათავებუ-ლი პირწევადილი მონარქისტებით. ჩე-ხებმა დაიკავეს სამარა, უფა, ყაზანი, ეკა-ტერინბურგი, არხანგელსკში თეთრგვარდი-ელებმა მოახდინეს გადატრიალება, ჩრდი-ლოეთი დაიკავეს ინგლისელებმა, მოკავში-რეების დახმარებით იაროსლავში მოეწყო კონტრრევოლუციონური აჯანყება. კონტრ რევოლუციის რაკალი უფრო და უფრო გიწროვდებოდა საბჭოთა რესპუბლიკის გა-რეშეში. ასეთ პირობებში შინაური და გა-რეშე კონტრრევოლუციონისტების უმნიშე-ნელოვნად ამოქანას შეადგინდა ლენინის —რუსეთის და მსოფლიო პროლეტარული რევოლუციის განსახიერების, საბჭოთა რესპუბლიკების თავდაცვის დიდი ორგანი-ზატორის მოკვლა, ოქტომბრის რევოლუცი-ის თავის მოკვლა, ამ სამარცხინო რო-ლის შესრულება იკისრეს ესერებმა. მიუ-ელო შაირაშმული ბრბო გაფაციცებით ადევ-ნებდა თვალყურს ესერების ტერორისტულ მოქმედებას, მისთვის ხელსაყრელი იყო ის, რომ მუშათა კლასის ბელადების ფი-ზიკურად განადგურება /იქისრა პარტიამ რომელიც თავის თავს „სოციალისტურს“ უწოდებდა. ესერების სათაოთი ბნელ ძა-ლებს სურდათ კონტრრევოლუციონური მოძრაობა „სასახლო“ მოძრაობათ გაესა-ლებათ.

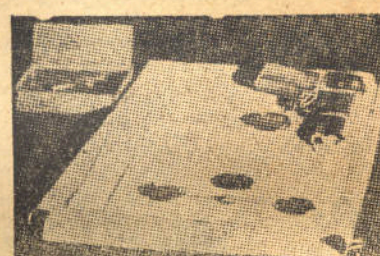
ესერებმა ისარგებლეს იმით, რომ ლენინი ხშირად დადიოდა მუშათა კრებებზე, მი-ტინგებზე, დემონსტრაციებზე, რაიმე გან-საკუთრებული გამაფრთხილებელი ზომების მიუღებლად და მხოლოდ შემთხვევით ეო-მოიყვანეს ბოლომდე თავისი იგრაველი გან-შრახვა. ლენინი მძიმედ დაიჭრა, მაგრამ მისმა მძლავრმა ორგანიზმმა დასძლია ეს მძიმე ქრილობა. ლენინი დარჩა ცოცხალი, რომ მტრების რისხვად განეგრძო რევო-ლიუციის ხელმძღვანელობა და საბჭოთა ქვეყნის თავდაცვის ორგანიზაცია.

ესერები და მათი მოარეგლები — ინ-ტერვენტები ანგარიშში მოსტყუდნენ, თავ დასხმამ ლენინზე უდიდესი გავლენა მოახ-დინა მუშათა მასებზე. პროლეტარები უო-რო მჭიდროდ დარჩაშენ ბოლშევიკური პარტიის გარშემო.

აღშფოთება ესერების წინააღმდეგ ისე-თი ძლიერი იყო, რომ ესერების ცეკა იძუ-ლებული შეიქნა გამოეჯიუთოთ ამ აქტისა-გან. ესერი გ. სემიონიკი, ამ თაღდასმის „ოშოლო ორგანიზატორი 1922 წ. გამო-შვებულ პროშურაში სწერდა, რომ ცეკას ამ საქციელმა საშინელი გაოცება და არც-დარევა გამოიწვია ესერების რიგებ-ში.

მაგრამ რა ფასი ჰქონდა ამ გამოეგნას, გამოძიებამ საეცებით დაამტკიცა, რომ ესე-რების ცეკას უმულო კავშირი ჰქონდა თაღდასმასთან. საეცებით დადასტურდა ეს ესერების პროცესზეც, ორიოდე წლის წი-ად მენშევიკური ცეკაც უარყოფდა თა-გის მონაწილეობას ინტერვენციის მზადე-ბაში იმ დროს, როცა მისი ემსრები თა-ვის ჩვენებაში უდაოთ ამტკიცებდნენ ამ მონაწილეობას.

საგულისხმოა ის ვარემოება, რომ, როცა ესერების პროცესზე საეცებით გამოირკვა ესერების პარტიის კონტრრევოლუციონერ-ის ხასიათი და საქმიანობა, რუსი და საზ-ღვარგარეთელი მენშევიკები მზურვალედ გამოეკრბადნენ მათ. და ეს არც არის გაა-კვირი, რადგან ესერები და მენშევიკები ხელისუფლებადილი ავტოდნენ თავიანთ კონტრრევოლუციონურ საქმეს. ისინი ერთად მზურვალედ თანამშრომლობდნენ თეთრგვარდიელებთან კონტრრევოლუ-ციონური აჯანყების მოწყობაში, პუო-



რევოლუციური მოშანამული ტყვიებით, რომ-ლითაც დასტრეს ლენინი.

ბაილით ხედებოდნენ ინტერვენტებს, ხვრე ტდნენ რევოლუციონერ მუშებსა და გლეხებს. ამიტომ ესერ-მენშევიკები იცავენ ერთმანეთს. ხელი-ხელს ჰბანს და ორივე კონტრრევოლუციონურ პირს.

რევოლუციონური მუშათა კლასი და მშრომელი გლეხობა კიდევ უფრო მჭიდ-როთ დაიპაშნა ლენინური პარტიის გარშე-მო საბჭოთა რესპუბლიკის დასაცავად, 12 სექტემბერს, წითელი არმიის მიერ ყაზანის

საიერ-კავკასიის გუროგალთა სიტუა

ჩვენ, დავუფლეთ ოქტომბრის დღეებს: ახანაგური, ძმური ხალამით. რესპუბლიკებმა შექმნეს ხიმინევე—ფედერაციის გაშლილ ალამით.

ბედავთ! ამიერ-კავკასიელებს, „დედ გაუთენდა ნათელ მზანი“, დეი დაიპაშნენ ჩვენ ზიიელებს, შრომის გულმკერდზე არ ხანას ზიანი.

დავსცხოთ, ველებზე ნავთის ბურღები, ბათიშ აზნავთი გულზე ეპკურის და რასულ ზადეს გუბი ურგები, მათ წარსულ ყოფას გადაეუბრისი

დავსცხოთ ხუთწლიშ ყველა გვირაბებს: ტყვარჩოთ, ანდეზიტს და პერეიასხს, „ცვათამდის აწვდილ“ მთებს ვაყირავებთ, არ გვეშინია ჩვენ შერევისა.

კუშისის ტბიდან, სევანის ტბამდე გუბი მიდიან საამანავთო. და კარაკისის გაშლილი ბადე გვიწვევს ალპების დასანახავთ.

გადაარეთ, შეხეთ მინდორებს, ზოლტების რაში სერავს და ბურღავს. თავფარავანი, ელდნეს ატბორებს, ზაშეხი ზეხებს უმზადებს დუღახს.

გადაარეთ ხუთწლიშ გუბზე: თბილისო, ბაქო და ერევანო. ჩვენ დავიფიცეთ საბჭოთა მუეზე—ვერ შეგვაშინებს აწი ვერავინ

ალეხის შემდეგ, ლენინმა მიიღო ასეთი დე-ბეზა:

„ძვირფასო ილიჩ! ყაზანის ალება პა-სუზა ერთს თქვენს ქრულთაზე მუორე ქრილობის პასუხი იქნება. ნამუა“ ლენინის მძლავრ ტყვეობაში მისი დასძლია ქრილობა. 16 სექტემბერს ის უკვე თავგუდომარეობს ცენტრალური კო-მიტეტის სხდომაზე. 18 სექტემბერს კი ასეთ წარწყრას აკეთებს ოფიციალურ ბილ-ლეტენზე მისი ჯანმრთელობის მდგომარე-ობის შესახებ:

„ამ ბიულეტენის საფუძველზე და აკ-რეთვე მისი გამო, რომ თვითონაც კარ-გად ეგერძობ თავს, უმორჩილესი თხოე-ნაა—ნუ შეაფუხებენ ექიმებს, ტელეფო-ნით გამოძახებთ და კითხვებით“.

20 სექტემბერს კი „პრავდა“-ში იბეჭ-დება ლენინის ცნობილი წერილი „ჩვენსი გაზუთების ხასიათის შესახებ“. ეს სტრი-ქონები, რომლებიც ლენინმა დასწერა მძი-ნე ქრილობის მდგომარეობის შემდეგ, სამოქალა-ქო ომის ქარცეცხლში, ახლაც, გაშლილი სოციალისტური მშენებლობის პერიოდ-ში, უაღრესად აქტუალურია.

14 წელი გავიდა ამ დღიდან. საბჭოების ქვეყანა გამარჯვებული გამოვიდა სამოქა-ლაქო ომის ქარცეცხლიდან. თანდათანო-ბით მოიშუშა იმპერიალისტური ომით, სა-მოქალაქო ომით და ინტერვენციით მიყენე-ბული ქრილობები. ფერფლიდან აღადგინა დანგრეული ფაბრიკა — ქარხნები, წარმატე-ბით ამთავრებს 1-ლი 5 წლიდს და ემზადება უკლასო საზოგადოების მშენებლობისათვის მეორე ხუთწლიდში.

საბჭოთა კავშირი წარმოადგენს სოცია-ლისმის ძლიერმოხილ ციხე-სიმაგრეს, იმპე-რიალისტებმა იერ შესძლეს მისი დათურ-გენა. ლენინის საუკეთესო მოწყდის — სტა-ლინის მეთაურობით საბჭოთა კავშირის მუ-შათა კლასი მიდის წინ — ახალ-ახალ გა-მარჯვების გზით.

1918 წ. 30 აგვისტო დაღვიწყარი დარ-ჩება საბჭოთა კავშირის და საერთაშორისო მუშათა კლასის მესხიერებაში, როგორც ერთ-ერთი უსაძაგლესი დღურევი ესერ-მენშევიკური მოლაღატეობის სამარცხინო ისტორიიდან. 30—50.

რესპუბლიკების საქეს მომართულს ტემპებით ავხილ რეკონსტრუქციას, აშენებს მუშა წელგამართული—მან ძველ ადამებს გვმრდი უქცია.

ეხლა გულდდან ვაშენებთ გიგანტს, ძმუო გაშლილ, მარჯვეთ მარჯვეთი. ყოველ კუთხიდან ჩვენ წვლილი მიგვქვს რომ მივიშოროთ ირგვლივ ხეაგები.

ყოველ კუთხიდან დაშკრავს ჩაქური, დაშკრავს ცხოვრება, დაშკრავს მანქანა. ჩვენ ინდუსტრია დაგვასაჩუქრებს რესპუბლიკებო — შრომის ქვეყანავ.

მთების გულიდან ამოვთხრით გვირახს, მთების გულბესაც ავაგუგუნებთ, ახე მაგებმაც იფეთქოს ზნორად და დავეფუხვით ნაუწყლოებს.

ყოველ კუთხიდან, შრომა აშუქებს, შრომობს დაშკრელო, შრომობს მანქანა; ჩვენ ინდუსტრია დაგვასაჩუქრებს; რესპუბლიკებო — შრომის ქვეყანავ.

ჩვენ დავუფლეთ ოქტომბრის დღეებს, ახანაგური, ძმური ხალამით, რესპუბლიკებმა შექმნეს ხიმინევე ფედერაციის გაშლილ ალამით

წლებმა გასტება ჩაგვრის ხამეფო, წლებმა გრიგალი გადაატარა, ერევან-ბაქო ერთმანეთს შეფოხს. ტფილისის გულმაც გამოიდარა. სანდრო შლანბი.

მეფი ფართო მოხმარების საშენი

ბ ა ზ ა რ ზ ი
ბიზნისი

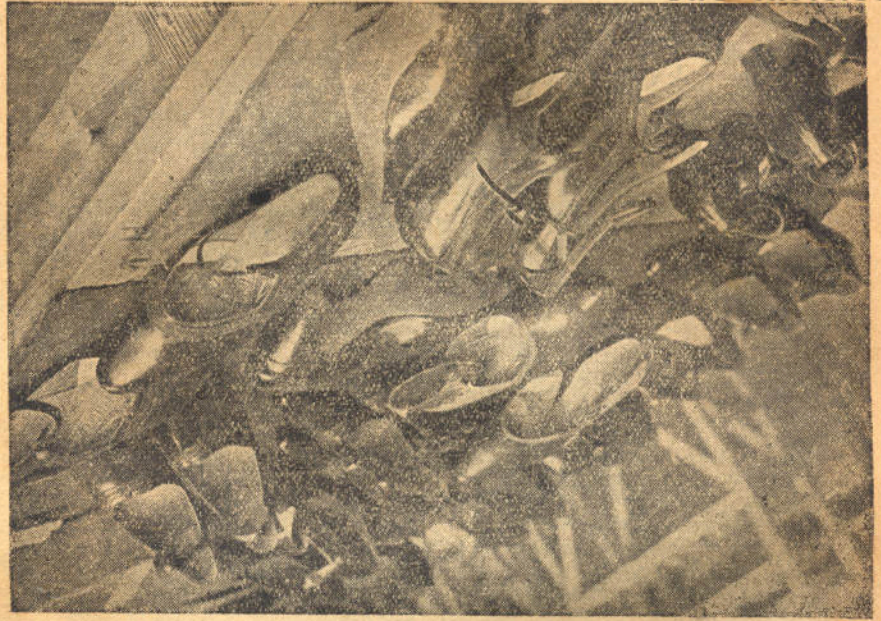
„კერძო ვაჭრისა და კერძო ვაჭრობის გაძევება კიდევ არ ნიშნავს ყოველგვარი ვაჭრობის მოსპობას, პირიქით, კერძო ვაჭრობის გაძევება გულისხმობს საბჭოთა ვაჭრობის ყოველმხრივ განვითარებას და კოოპერატიულ და სახელმწიფო-საეკონომიკურ ორგანიზაციების ქსელის გაშლას მთელს საბჭოთა კავშირში“.

ეს არის აღნიშნული საქ. კ.პ. (ბ) ცეკას და საკავშირო საკომსაბჭოს 1931 წ. 12 მაისის დადგენილებაში „სამომხმარებლო კოოპერაციის შესახებ“.

ხელმძღვანელ პარტიულ და მთავრობის ორგანოების უკანასკნელი დადგენილებები საკოოპერატიურო ვაჭრობის შესახებ წარმოადგენენ პარტიის მიერ საბჭოთა ვაჭრობის გაშლის თაობაზე მოცემულ მთელ რიგ დადგენილებათა შემდგომ განვითარებას. ეს დადგენილებები მიზნად ისახავენ ქალაქისა და სოფლის მშრომელთა კეთილდღეობის შემდგომ გაუმჯობესებას და ამოღებას.



არტელ „რგოლის“ დამკვერელები ამხ. ჯან კოჩინი და ბრიზორიანი დამზადებული პროდუქციას ახარებენ საწყობში



ფეხსაცმელების ფაბრიკაში „პარზის კომუნა“ (მოსკოვი) უკვე რამდენიმე თვეა, მუშაობს ინდივიდუალურ დაკვეთების ცეხში. დაკვეთები მიიღება მაღაზიებში და სრულდება ფაბრიკაში.

სურათზე—გამზადებული ქალის ფეხსაცმელები, შეკერილი ინდივიდუალური დაკვეთით

იმ ღონისძიებათა რიგში, რომლებიც ტარდება საბჭოთა ვაჭრობის შემდგომი განვითარებისათვის, უპირველესი ადგილი უჭირავს ფართო მოხმარების საგნების წარმოებას ქალაქისა და სოფლის მოსახლეობის დასაქმავად. მტკიცებას არ საჭიროებს, რომ საკოოპერატიურო ვაჭრობის შემდგომი გაშლა, პურის და სხვა სასოფლო სამეურნეო პროდუქტების დამზადების გეგმების წარმატებით შესრულება ბევრათ არის დამოკიდებული სოფლისათვის სამრეწველო საქონლის მიწოდების კარგს ორგანიზაციაზე. ამ სამრეწველო საქონელში კი მნიშვნელოვანი ადგილი უნდა ექიროს ფართო მოხმარების საგნებს.

ამეღა ჩვენს სამრეწველო ცეხებში, სადაც კი ეს მოსახერხებელია, ეწყობა და მომავალში კიდევ უფრო ფართოდ უნდა მოეწყოს ფართო მოხმარების საგნების წარმოება.

მნიშვნელოვანი როლი ამ საქმეში ეკისრება სარეწაო კოოპერაციის, რომელსაც მთავრობის ორგანოების უკანასკნელი დადგენილებების ძალით მნიშვნელოვანი მატერიალური და ორგანიზაციული შესაძლებლობები მიეცა ამ მხრივ.

სარეწაო კოოპერაციამ საცხებით უნდა გაახადოს ის ვალდებულებები, რომლებიც მას ეკისრება ფართო მოხმარების საგნების დამზადების საქმეში.

— მეტი ფართო მოხმარების საგნები ბაზარზე!

მაგრამ ამასთან ერთად, ისე, როგორც ბოლშევიკური მუშაობის ყოველ ნაბიჯზე, რაოდენობასთან ერთად არ უნდა იქნას დავიწყებული ხარისხიც.

— მეტი კარგი და იაფი ფართო მოხმარების საგნები საბჭოთა ვაჭრობისათვის.

ნ. ტ.



სარეწაო არტელმა „ელვამ“ (თბილისი) მოაწყო ელექტრონის ზარების, ფეხების და უთოების მასიური დამზადება. სურათზე დამზადებული პროდუქცია



არტელ „რგოლის“ დაჯილდოებული დამკვერელი ამხ. მანისურაძე ახარისხებს არტელს სხელოსნოში დამზადებულ კარდებს



გურგენ მამარაშვილი

რატომ არის, რომ ყოველ სასაფლაოს თავიდან განსაკუთრებული ელფერი აქვს!

აი, თუნდ ეს უბრალო ხე. მშვენიერად გაიზარებდა რომელიმე აივნის წინ, აქ კი სასაფლაოს არგებარეს ავსებს რაღაცა იდუმალი გუნებით. გგონია, რომ ამ ხეს რიდაცა თქმა უნდა, მაგრამ არ ძალუძს მეტყველება.

აი, სასაფლაოს ლოდებიან აფრინდა ხარაბუხა, აფრინდა ისევე ჩვეულებრივად, როგორც ეს ქალაქის რომელიმე ბაღში ხდება ხოლმე, ჰზინავს მგზავ და იმალდება ფოთლებში. მერე გაფრინდება ქალაქისკენ, გაეხვევა ფანჯრის ფარდებში და იბზუილებს. იქ კი იგივე ხარაბუხა სულ სხვანაირად მოგვეჩვენება...

აი, სასაფლაოს დარაჯი! ხომ შეეძლო ჩვენს ფარსელას ქალაქის ზღვის დარაჯად გამხდარიყო! მაგრამ არა! ფარსელა განუყრელია სასაფლაოსთან: მზისგან გარეშული, შავ წვერულვანით შეგნგულული. ფარსელა წარმოუდგენელია სასაფლაოს გარეშე. პო, როცა სურსათ-სანადგარის საყიდლად ბაზარში მივმგზავრება ხოლმე, მაშინ ფარსელა სხვა ფარსელა... ნამდვილ ფარსელად იგი მაშინ მოსას... როცა საბაღში ზის და მიცვალებულებს ელოდება! ხუთმეტი წელიწადია ის აქ მუშაობს. ვინ მოსთვლის, ვის არ იცნობდა ფარსელა. რამდენი მისი ნაცნობთაგანია აქ, მიცვალებულთა შორის: და არამც თუ გვარი და სახელი, არამედ მათი ყოველივე ავანჩავანიც იცის.

— აქ განისვენებს ექიმი გურგაროვი. როცა ცოლი მოუტყდა ერთთუნიანი მანუქა... არ უყვარდა განსვენებულს თავისი შეუღლე და სიყვადლის წინ სიტყვა: „მოშორე ბოთ დამარხეთო!“ დიდა! აი, ესეც ხელოსან სეთის კუთხე. რა უღმერთოდ ყლამავდა ცხონებულს! ერთი ათეჯერ მაინც უტეიფნია და უტეიფნია დედის საფლავზე, ეხლა კი... აი, იქ ხომ ხედავ...

და თვალწინ წარმოუდგა საფლავის ამალება, ადამიანთა გაუტანლობა, წერილმანი მზრუნველობა, არგებობისათვის ბრძოლა, წარჩინება და სიღუპიერე.

ფიქრში ორჯელ შემოუვლიდა სასაფლაოს და ოდნავი ნაჟლიც კი არ გამოეპარებოდა მის გამჭრიახ თვალებს. თუ რომელიმე სასაფლაო რიგზე არ იყო, საყვედურით მიმარაჟავდა მიცვალებულს:

— ეს, შე ბედოვლათო! როგორ გეტყობა, რომ მასწავლებელი ხარ, შენი გვირგვინები სულ გაუზინდით, შენ კი აინუნშიაც არ ავდებ. რა გენაღვლემა, მე ვრწყავ ყვესილებს, შენ ახმობ...

ეს რაღა, ერთი ამის დამინდეთ: სიყვადლის შემდეგაც ყოყორობს, წიხლი წაუტრავს და ქვა გაუზრუდებია. ვაი, შენი ცოლის ბრალო!

დაფრატუნებს ჩვენი ფარსელა, თავის თავს ემასლათება, ყოველივეს აწყსრიგებს,

*) გურგენ მამარაშვილი ახალგაზრდა მწერალია. იგი დაიბადა 1903 წ. ქ. ვანში. საწყერლო ასპარეზზე გამოვიდა 1918 წელს. დღემდე გამოცემული აქვს პოთხრობების სამი მოზრდილი წიგნი. სწერს აგრეთვე ლექსებს და პოემებს, გურგენ მამარაშვილი ბოლო დროს დაბეჭდა ლექსების სერია „შემდეგი ორიგინალური სათაურით „სოფეტ-ნოვა“. ეს არის საიათროვას პოეზიის გადახალისება. გურგენ მამარაშვილი ამით სურდა საიათროვას ძველი ფორმისთვის მიეცა ახალი შინაარსი. მის კალამს ეკუთვნის ქართველი პოეტების რამდენიმე ლექსი სამხატვრო ნათარგმნი (გრიშაშვილი, მამაშვილი, კონ. ლორთქიფანიძე და სხვ.).

მუშაობს იმ დრომდე, ვიდრე ყარაჩი ცოლი არ გადმოსხმება: „ფარსელ, სადღის დროა!“

მშვიდი ცოლქმარა მშვიდად და უფერულად უტარებდნენ დღეებს ამ მკვდართა სამყაროში. მათი მყუდროება მხოლოდ მაშინ დაირღვეოდა, როცა ვინმე გამოესალმებოდა წუთი სოფელს.

— ამ ბოლო დროს, რაღაც ცოტა ხალხი კვდება— იტყუდა ხოლმე ფარსელას ცოლი და თან ჩაის სრუპავდა. ფარსელაც მოსვენდა თუნუქის ჭიქიდან დაუბტყნარ ჩაის და ცოლს შეესიტყვებოდა:

ბევრი კვდება, თუ ცოტა კვდება, სულ ერთი არ არის! ბოლოს ხომ მაინც უნდა აოკვდნენ?!

ფარსელას აზრით მთელი ქალაქი ამოსყვდობდა და მასთან სიყვადის კი რა ხელი ჰქონდა? მის მოვალეობას შეადგენდა მიცვალებულთა შეხვედრა-მიგებება და მათი მოვლა-პატრონობა. ფარსელა თანდათან ურიგდებოდა იმ აზრს, რომ იგი უყვადვი იყო.

ექვსი წლის წინდ ფარსელას ძმა გარდაიცვალა. იმის მეტა არავინ არ გააჩნდა, უკოლმედიოდ ამოწყდა. სალთი კაცი იყო, რომელიც კოლექტივის ადგილობაში მსახურობდა. ფილტვების ანთებას გადაიტანა, ფარსელამ განსაკუთრებული ადგილი აუჩიო განსვენებულს, მყუდრო და გახალაყვებულს, რომ მესაფლავებოდა წერაქს ადვილად არ მიეგონ.

პირველ ხანში გულმოდგინეთ უვლიდა ფარსელა თავისი ძმის საფლავს, შენდებ, როგორც ეს საზოგადოთ ხდება ხოლმე, ხელი აიღო. ექვსი წლის განმავლობაში მისი ძმის საფლავი თითქმის მიწისთან გასწორდა. იშვიათად, ძალიან იშვიათად, ჩაუვლიდა ხოლმე ფარსელა გვერდით და წაიბუტბუტებდა: „შენ, ჩემო ძმაო, ადგოკომო, ჩვენი ხარ, ჩვენი; სხვებს კი ჩვენ-დამი ღვაძლით სავსე გული აქეთ...“

სასაფლაო მთვარის სხივებშია გახვეული. ფარსელა უკიდებს ჩიბუტს და ბოლს პირდაპირ მთვარისაკენ გზავნის, მისი შეატრუნა ცოლი კი თეთრი კბილეს აქათქათებს და გაცხარებული ლილიფავს აქნატუნებს.

ხანდახან კი ისეაო ჩუმე ჩამოწყვბოდა, რომ აბისალას (ისე ერქვა ფარსელას ცოლს) ერუანტელი დაუვლიდა ტანში. ამ დროს აბისალას თითქმის ესმოდა საფლავში მკვდრების ტრიალი და ჩონჩხების ხმური. ხშირად აბისალა შიშს აუტანია, ამდგა-

რა საჩქაროდ გადმოუწერდა წიგნფარას ქერტი კაბის კალმინდა... ქარსატიკს მიუშართავს: „ადე კაცო, ძილის დროა! ჩვეც რაღა — ვითომდა საბედნიეროდ გაეჩენილვართ: სხვები იხოცებიან, ჩვენ მათ უნდა უღარაჯოთ“!

სასაფლაოს სამხრეთ დასავლეთის მიმართულებით დაბანჯდა, პატარა სამეცნიერო ექსპედიცია, რომელშიაც სამი არხეოლოგი სტუდენტი იყო. მუშებმა ნიჩბები და წერაქმები გარდაცვალებულს, მზარ-თეოზო წაიშვენენ და პაპიროსებს მოუკიდეს.

— მაშ ასე, — მიმართა ჩალისქუდიანმა არხეოლოგმა სტუდენტს, — თანამედ ისტორიულ კვლევა-ძიებათა საჩადლები აქ უნდა იყვნენ დაკმალოვნი. ჩემი აზრი ასეთია: უნდა გათხრა ვაწარმოოთ ძლიერ ფრთხილად და რაც ღირსშესანიშნავი რამ აღმოჩნდება სათუთად უნდა გადავარჩიოთ. მაშ ასე... გათხრა აი, აქედან დაიწყეთ... იმუშავეთ ოთხ საათამდე, ოთხზე გამოცხადით ჩემთან. ეხლა-კი... ნახვამდის.

არხეოლოგი წავიდა ქალაქისაკენ; სტუდენტები მუშეობითურთ შეუდგნენ მუშაობას.

ფარსელამ შორიდანვე შენიშნა თუ არა უცხო ხალხი, დიდრონის ნაბიჯით გამოეშურა მათკენ. ეს პირველი შემთხვევა იყო, როცა მის სამფლობელოში ვიღაც უცნობნი შეიჭრენ დაუკითხავად. ვინ არიან? რა უნდათ?

მუშებმა გადაყარეს პაპიროსის ნაშეგვები და იქვე ჩამოსხდნენ დასასვენებლად. სტუდენტები კი ზომავდნენ, ჰგებავდნენ მოედანს.

— გაგიმარჯოს ბიძია, — მიესალმა ერთი სტუდენტი, — აქ ხომ არა მსახურობ?

— მე სასაფლაოს დარაჯი ვარ! — ფარსელა იმდენად იყო შეწუხებული ამ უდიერო ხალხის ყონალობით, რომ ვერც კი იგრძნო სტუდენტის დამკინავი კილო.

— აფერუმ, ბიჭო! მერე როგორ არიან შენი მიცვალებულნი?

— თქვენ აქ რას აკეთებთ? — პასუხის ნაცვლად შეეკითხა ცნობისმოყვარე ფარსელა.

— გათხრას ვაწარმოებთ.

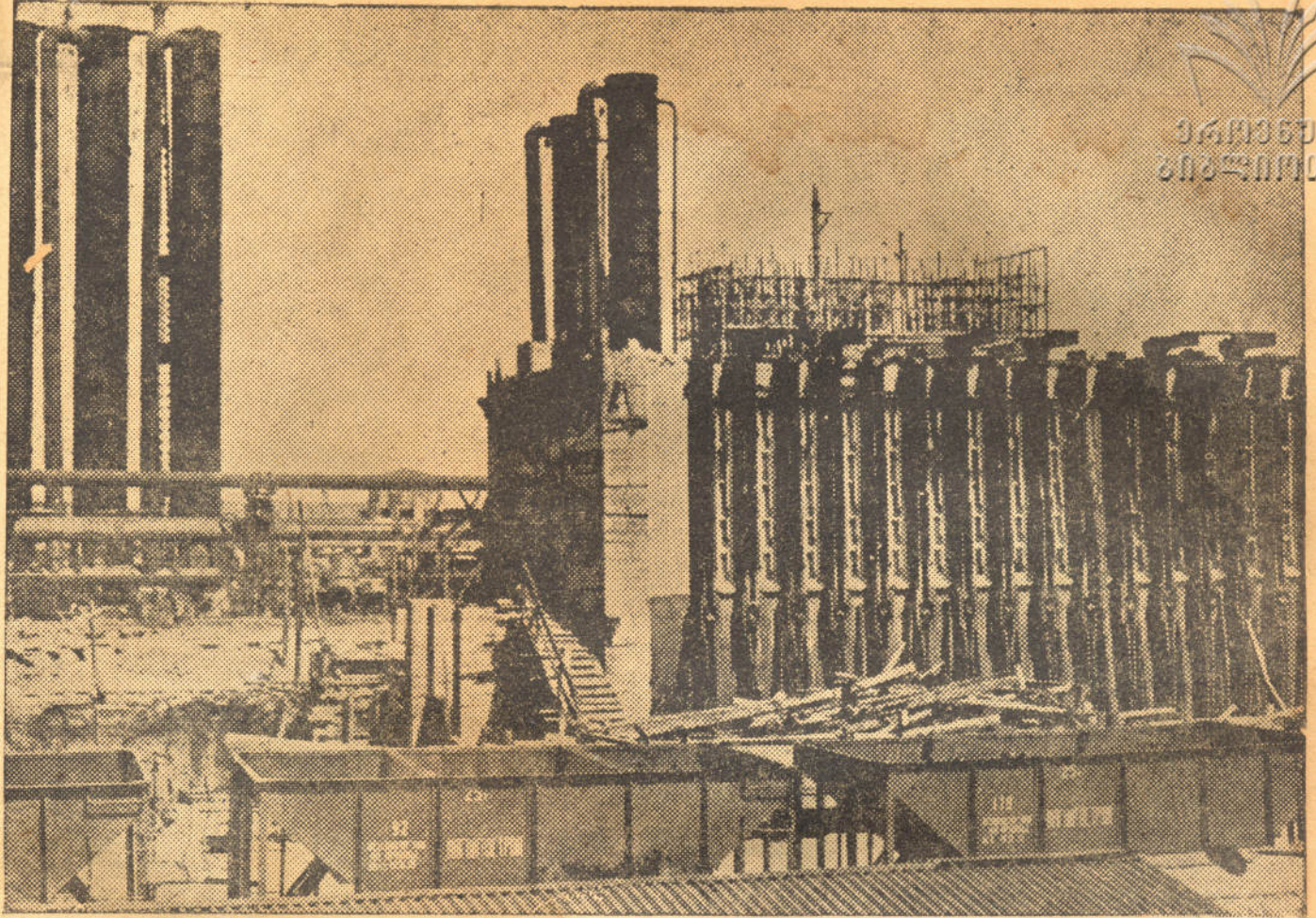
— რისთვის?

— სარდალს ვეძებთ.

— როგორ თუ სარდალს ეძებთ! ბიჭოსი ერთი ამათ დამინდეთ და! ჯერ ჩემთვის უნდა გეკითხნათ; მე აქ არავითარი სარდალი არ დამიმარხავს. თქვენ იქნება კათალი-



სალიბაურის (აჭარისტანი) საბჭოთა მეურნეობა. აშხ. ჩილაძის დამკვეთი ბრიგადა, რომელმაც ჩაის მოჭრეფს ივლისის გეგმა 118 პროცენტით შეასრულა



მაგნიტოსტროის მშენებლის მომსახურების გაბარების მუშაობა

კოსი გნებავთ? მაგ კუთხეში კი ადგილკო-
მი მარხია...

— აბა, შენ საიდან გეცოდინება, ბაბუა,
ეს ძველთაძველი დროის საქმეა... საუკუ-
ნეთა...

არხეოლოგები საღამომდე მუშაობდნენ...
ერთი ცხენის ნალი წაიღეს და წაიღინ
ქალაქისაკენ. ფარსელამ ძლივს შეიკავა თა-
ვი... უნდა ეთქვა, რომ ის ცხენის ნალი,
რომელიც მათ წაიღეს, მისმა ცოლმა აბი-
სალამ დაფლა იქ, ამ სამი წლის წინად,
როგორც უმელოების წამალი. ძალიან ათ-
ვი მოჰქონდათ იმ ნაპოვნი ცხენის ნალით.
ფარსელამაც ესაუბრა არ გაუფუჭა ჩვენს არ-
ხეოლოგებს, გუნებაში კი ჩაიციან:

— სარდლის ცხენის ნალი ხომ იპოვეთ
შვილსა, ახლა იქნება თვითონ სარდალი
მოძებნოთ!

მეორე დღეს გაუთენებელი გაგზურა ფარ-
სელა ბაზარში. შუადღისას დაბრუნდა თუ
არა სახლში, ცოლმა მიხარა: „ქალაქელები
მოვიდნენ და მიწას უკვე სთხრიან“. ფარ-
სელა ხუმრობის გუნებაზე იყო და უნდო-
და გაეზნოდა ცოლისათვის იმ ნალის თავ-
გადსაყალი, მაგრამ სრულმე ამჯობინა. კარ-
გად იცოდა ცოლის ამბავი: თავის სიბერწეს
ფარსელას მოახვედდა თავზე. შეგერტყა
გამტყვრიანებული ჩემები და მუშებისაკენ
გასწია. ფარსელას თავხარი დაეცა: მიწა
კარგა ბლომად აეთხარათ და მისი ძმის
საფლავიც ზედ მიეყოლებინათ. მათი გა-
ნათხარი სამარეზე ღრმა იყო.

ფარსელამ ათვალ - ჩაათვალ იქაუ-
რობა, თითქმის რაღაცას ეძებს და შენიშ-
ნა...

კოტა მოშორებით, ნათხარ და ნესტიან
მიწაზე მოგვრევიანთ ადამიანთა ძვლები;
იქვე იყო ორი თავის ქალა. ფარსელა შეშ-
ლილი იტყობოდა აქეთ-იქეთ.

— ბიძია, — შეჰყვია იმავე აუბედულ-
მა სტუდენტმა, — შენს სამფლობელოში
ჩვენ აღმოვაჩინეთ ორი სარდალი... რა ვუ-
ყოთ ახლა?

ფარსელას გული გადაუტრიალდა.
საბრალო! მისმა დამაშვრალმა ძმამ, სამა-
რეშიაც ვერ ჰპოვა მოსვენება. სიმწარისა-
გან ფარსელას უნდოდა დაეყვია, უნდოდა
აეღო ნიჩაბი და დაეცო არხეოლოგ სტუ-
დენტისათვის, მაგრამ გერადერს ვერ აზერ-
ხებდა, მერე ოდნავ წინ წაიწია და თვალზე
გამტყვრებული დაემხო შეგროვილ ძვლებ-
ზე. ყრუდ შეეკითხა:

— რომელია თქვენი სარდალი?

— ორივე, ბიძია, ორივე! ნუ გეზინან,
მაგრად წაჰკარი ფეხი, ეხლა ვერაფერს და-
გაკლებს.

— უღმერთოებო! — ძლივს წაილულულ-
და ფარსელამ, — მის საფლავი ამოიბრეს!
მის საფლავი აიკლეს..

მუშებმა შესწყვიტეს მუშაობა. სტუდენ-
ტები შეკრთნენ. თვით ის ყბედი სტუდენ-
ტიც კი შეწყუბებული იდგა და გაოცებული
შესცქეროდა ფარსელას:

„ქალაქიდან ხომ არ შეიშალა ბებერიო“?
— როგორ თუ მის საფლავი, ძია? —
შეეკითხა ერთი სტუდენტთაგანი.

— ჩემი ძმა, კაცო, ჩემი ძმა, სხვა ვინ
უნდა იყოს კიდევ?

— როდის გარდაიცვალა?

— ხუთი წლის წინეთ.

— რა კაცი იყო?

— ადგილკოში,

სტუდენტი დაიხარა ძვლებთან და დაიწყო
გადარჩევა..

— რას აკეთებ? — შეუცითნა ფარსელა.

— ვარჩევ...

— მერე და როგორ უნდა გაარჩიო რა-
მელია შენი სარდლის ძვლები და რომელია
ჩემი უბედური ძმის ძვლები?

— მეცნიერება გამოარკვევს. — და
კვლავ განაგრძობდა ძვლების გადაწყობ-
გადმოწყობას.

ფარსელა აენთო ცნობისმოყვარეობისაგან:
ვას, რა ხალხია! რა ოხრად უნდათ მიცვა-
ლებულთა ძვლები? ან რა მეცნიერება უნ-
და იყოს, ის მეცნიერება, რომელიც მეცდრე-
ბის ძვლებთან არის დაკავშირებული? აქ-
ნება საფლავის ქვრდები არიან?

— ეხლა რა უნდა უყოთ ამ ძვლებს?

— შენი ძმის ძვლები შენთვის იყოს და
ეს სარდლის ძვლები კი შეუშაში უნდა შე-
ვინახოთ მუზეუმში.

— მუზეუმში?

— მაშ რა გეგონა?

ფარსელა ჩაიხშდა, ჩაფიქრდა და მერე
მოუბრუნდა სტუდენტს:

— თუ ეგრე, წაიღეთ ჩემი ძმის ძვლები
მუზეუმში. სარდალი ვინა გდია, რომ აგრე
უფოთილდებით? მტარვალი იყო, საწყალ
ხალხს სისხლს სწოვდა. ჩემი ძმა კი კავში-
რის წევრი... ნამუსიანი მუშაკი... ადგილ-
კოშიც კი იყო. ეხლა ღარიბების ხელისუფ-
ლებაა... და თქვენ ისევ სარდლის ძვლებს
ეჭიდებით?!

თარგმანი სოჭურით:

ი. გრიშაშვილისა.



მეტიწიფი სტალინის ში. ან. გუდუ მდი
მანი საქ. სახკომსაბჭოს სახელით ამბობს
მისაზღვრებელ სიტყვას

მატარებელი მიჭკრის 40 კილომეტრის სისწრაფით საათში.

ვაგონების ღია სარკმელები გაქედნილია გარედ გამოყოფილ თავებით.

ათასი თვალი გასცქერის ქალებს, მთებს, ხეობებს.

შემხვედრ ნიავს მოაქვს არა ორთქლმავლის ჭიკოტლი, არა გაცივებული ორთქლის შხეფები, არც ქვანახშირის და მაზუთის, არამედ ყანაბალების, ბოსტნების და ტყეების სურნელება.

აღარ ქმინავს ორთქლმავალი, აღარ გრიალებენ მძიმე ბორბლები. უტორტმანოთ, თითქმის უხმოდ მისრიალებენ ვაგონები და მატარებლის ასეთ მშვიდ მოძრაობაში, თუ მახვილი სმენა გაქვს, შეიძლება ყური მოჰკრა მინდვრად გასულ გლეხების „ოროველა“-ს ან მწყემსის სალამურს. ეს სოფლური იდილია არ დაირღვეოდა, რომ წინ არ გეგებებოდეს მავთულე-

ბით გაქსელილი მაღალი ანძები — ძღვეამოსილ ინდუსტრიის ეს უხმო მოწმეები, ან დროგამოშვებით მიღამოებს არ ედებოდეს სირენების უცნაური კივილი.

განმარტება არ უნდა, მკითხველი მიხედება, რომ აქ ლაპარაკია ელექტრო-მატარებლის პირველ სამგზავრო რეისზე და იმ სიამოვნებაზე, რომელსაც ადამიანს აგრძნობინებს ელექტრო-მავლიან მატარებლით მოგზაურობა.

მაგრამ, რასაკვირველია, ეს სიამონება არ არის მთავარი, ის არც ყოფილა ძირითადი მოტივი, როცა წყდებოდა სურამის საუფელტეხილო უბნის ელექტროფიკაციის საკითხი. ის მხოლოდ უფასო დამატებაა იმ უდავო უპირატესობის, რომელიც ელექტრომატარებელს აქვს ჩვეულებრივ მატარებელთან შედარებით.

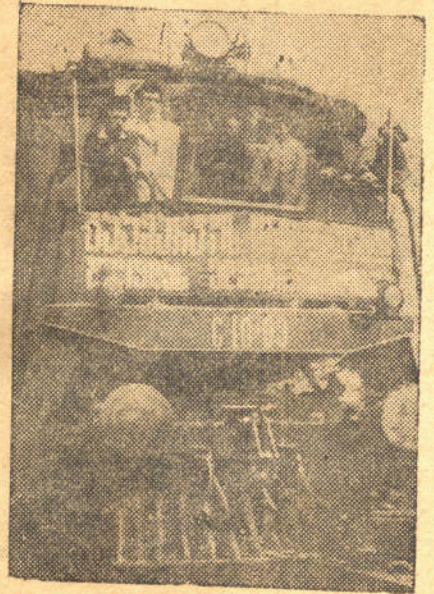
მატარებელი მირბის ღიბის დაღმართზე 35—40 კილომეტრის სისწრაფით საათში.

გემახსოვრებოდათ, რომ აქ თორმეტი კილომეტრის მანძილზე სამი ორთქლმავალი მომქანცავი ქაპანწყვეტით მთელი ერთი საათის განმავლობაში მიაჩოჩებდა მატარებელს. ელექტრომავალმა კი ეს მანძილი გაინავარდა 15 წუთში; სადგურ ღიბიდან კიდევ უფრო მოუჩქარა სვლას და მოულოდნელად შესრიალდა გვირაბში, როგორც გველი სოროში.

გვირაბში მხოლოდ სიგნალი შეგატყობინებთ, რომ აღმართი ავლილია, რომ იწყება დაქანება დასავლეთისაკენ.

თვით მატარებელს აჩქარება არ ემჩნევა, თუმცა ელექტრო-მავლის მუ-

შაობა დაღმართის დაწყებულ მუდმივ მეტამორფოზას განაცდის; აქედან ელმავალი სწყვეტს დენის მიღების სპონტაქტო ხაზიდან. ელმავლის მოტორები ხდებიან გენერატორებად, რომლებიც მატარებლის მოძრაობის ძლით თვითონვე ამუშავენ ელდენს და უკანვე უბრუნებენ საკონტაქტო ხაზს თითქოს იმ ვალის დასა-



საზემოდ მორთული ელექტრომავალი „C. 1003“

ფარავად, რომელიც ზაპესმა მოახმარა ელმავალს ვაკეზე და აღმართზე მოძრაობის დროს.

ვალის გადახდა გრძელდება მანამდე, ვიდრე მატარებელი არ მიაღწევს სწორ დაბლობს.

ელმავალი სტოვებს გვირაბს, იწყება წიფის ოდესღაც საშიში დაღმართი მაქსიმალური დაქანებით და მინამალური რადიუსის ხვეულებით.

მატარებელი მიჭკრის აუტოკებლად ერთხელ აღებულ სისწრაფით.

ლანდშაფტი ლანდშაფტს სცვლის, სერი-სერს მოსდევს, გორაკი-გორაკს.

ეს ჩხერიმელას ხეობა ისეთივეა, როგორიც გინახავთ: ნახი, წარმტაცი. ცვლილება მხოლოდ ის არის, რომ აქა იქ რკინის გზის მაგისტრალს მოშორებით ბორცვებზე და მაღალ გორაკებზე დაინახავთ აღმართულ ანძებს.

— რის მაქნისია, რა არის მათი დანიშნულება?

ის ანძები დასაყრდენი ბურჯებია მაღალვოლტაჟი ხაზისა, რომელიც აერთებს ორ ჰიდროცენტრალს — ზაპესს და რიონჰესს.

ეს ანძები კი, რომელნიც ჩვენ მოგვლევინ, არ გვშორდებიან და ყოველ 70—80 მეტრის გარბენაზე მეორედ-



კომბინირებული ხეობიან ელექტრომავალს, სადგ. წიფაში

ბიან, — გახლავთ დასაყრდენი ბურ-
ჯები საკონტაქტო ქსელისა, რომე-
ლიც ზაჰსიდან გადმონაცემი ელდე-
ნით ჰკეებავს ჩვენს ელექტრომაგალს.

— აბა სინჯეთ, — დასთვალეთ რამ
დენი მაღალ ვოლტიანი და რამდენი
საკონტაქტო ხაზის ანძაა დადგმული
სტალინისიდან ზესტაფონამდე? იო-
ლი საქმეა, მაგრამ ვერ მოახერხებთ.
სხვას, რომ თავი დავანებოთ, მოთმი-
ნება არ გეყოფათ ზესტაფონამდე.

ამ ხაზის მშენებელ მუშებს — გუ-
შინდელ შორაპნიელ და ხაშურელ
გლეხებს კი ეყოთ გმირობა სულ რა-
მოდენიმე თვეში 126 კილომეტრის
მანძილზე აღმართათ 1.860 ანძა და
გაებათ ქსელი საკონტაქტო ხაზის გა-
სამართავად.

ისიც როგორ პირობებში?

ეს ბორცვები, ეს მწვეანე გორაკები,
რომლებიც ახლა ვაგონში მჯდომს
გიტაცებს და თავის კალთებზე გასე-
ირნების სურვილს გიძრავს, ასეთი არ
ყოფილა ამ ზამთარში, როცა მიმდინა
რეობდა გადამცემი ხაზის მონტაჟი.

მთელი ეს მიდამო შარშან ზამთარ
ში იყო განსაკუთრებით მრისხანე და
დაუნდობელი.

მზრებამდე თოვლი, ქარბუქი, ყინ-
ვა, სუსხიანი ქარი ჰბორკავდა ბეტო-
ნზე მომუშავეების, ანძების დამდგმე-
ლების, ქსელის მონტიორების ხე-
ლებს.

განა ეს გლეხები — ამ ხაზზე თავ-
დავიწყებით მომუშავენი — იყვნენ მი-
თიური სიზიფები, რომ კრინტის დაუ-
ძრავად გადაეტანათ მრისხანე ბუნე-
ბის მძაფრი შემოტევა?

უბძიმეს წუთებში მათაც შეიპყრობ
და ადამიანური სულმოკლეობა, უი-
მედობა, სტიქიის წინაშე თავისი უძ-
ლურების შეგნება, ბრძოლის ასპარე-
ზის მიტოვების სურვილი, მაგრამ
მზნეობა, გმირული ამტანობა ისეი უბ
რუნდებოდათ, როცა გაიხსენებდენ,
რომ

„არ არსებობს ისეთი ციხე-სიმაგრე
რომლის აღება ბოლშევიკებს არ
შეეძლოთ“.

მათ ნებისყოფას აოოკეცებდა ფიქ-
რის ერთი გაელვება იმაზე, რომ მი-
ლიონებთან ერთად ისინიც იბრძვიან
ტრანსპორტის სოციალისტური რე-
კონსტრუქციისათვის..

— სურამის უღელტეხილი, — ფი-
ქრობდა ელექტროფიკაციის დამკე-
რელები, — რკინის გზის ტრანსპო-

ტის — ამ ეიწრო ადგილის ყველაზე
ვიწრო უბანია. დოის ეს უბანი უძლუ
რია გაატაროს აღმოსავლეთიდან და
დასავლეთიდან მოზღვავებული ტვარ
თი, მიუხედავად იმისა, რომ ამ პატა-
რა მანძილზე მუშაობს 50 ორთქლია-
ვალი, ისარგება აკი ათასობით ტონა
ძვირფასი საწვავი შესაღა, რომელსაც
ასე საჭიროებენ ახლა ჩვენი ქარხნები
ჩვენი ტრაქტორები. რა იქნება ორი
სამი წლის შემდეგ, როცა ამუშავდ-
ბიან ინდუსტრიის ანალი გიგანტები,
გაყვანილი იქნება რკინის გზის ახა-
ლი ხაზები, დამთავრდება შავი ზღვის
რკინის გზა, ერთი ორად გადიდდება
მთავარი მაგისტრალის ტვირთბრუნ-
ვა? სურამის უღელტეხილი მაშინ ხომ
ხამდელი ჩიხად გადაიქცევა.

მხოლოდ ელექტრომაგალი, რომ-
ლის ძალოვნება ოთხჯერ სკარბობს
ორთქლმავლისას; მხოლოდ ელექტ-
რომაგალი, რომელიც თანაბარი სიმ-
ძლავრით და სისწრაფით მოძრაობს
წინ და უკან, რომელიც საჭიროებს
იად და მარტივ რემონტს, რომლის
სასარგებლო მოქმედების კოეფიციენ-
ტი 70 პროც. შეადგენს; რომელიც
იათჯერ აღიღებს რკინის გზის გაშ-
ტარების უნარს და სანახევროთ
ამცირებს საექსპლუატაციო ხარჯებს.

— მხოლოდ ასეთი ელექტრო-გიგან-
ტი გამოიყვანს რკინის გზის მაგის-
ტრალს ეიწრო ადგილიდან.

ასე მსჯელობდენ ელექტროფიკა-
ციის დამკვერელები და ამ იდეით გა-
ტაცებული გმირები არ იხრიდნენ
ქედს სტიქიის მრისხანების და ათას
სხვა დაბრკოლებათა წინაშე.

დაკვერითი წესით იმართებოდა ან-
ძები, იბმებოდა ქსელი, შენდებოდა
ქვესადგურები, ელექტრომაგლების
დებოები, იდგმებოდა მოტორ-გენერა-
ტორები, სწარმოებდა ამერიკიდან მი-
ღებულ ელექტრომაგლების მონტა-
ჟი.

ახლა ყველაფერი მზად არის: სა-
კონტაქტო ხაზზე გაშვებულია მაღა-



მონტაჟი სტალინისში, სტყვას ამბობს ა.
კავკასიის რკინის გზების დირექტორი ანს.
პო. ზღუდუნი

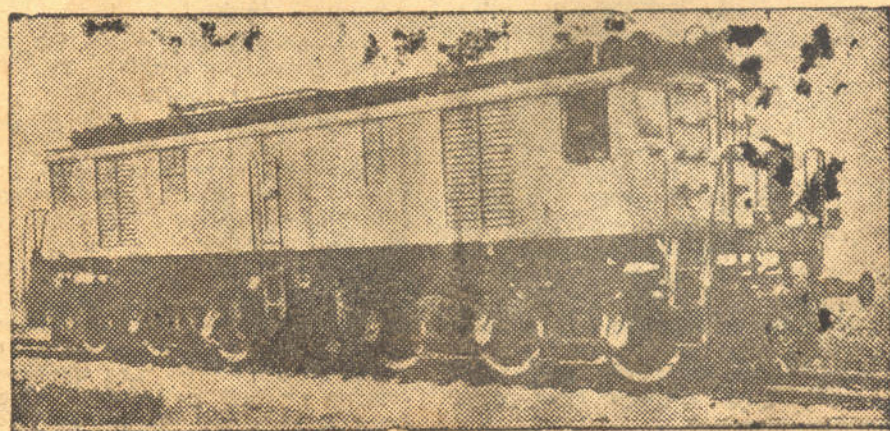
ლი ჭინვის ელდენი; ელდენი მიაქრო-
ლებს ელექტრომაგალს, ელექტრო-
მაგალი — ბირველ სამგზავრო მატა-
რებელს, მატარებელი — ათას მგზა-
ვთან ერთად ელექტროფიკაციის
დამკვერელ გმირებს.

ყოველ სადგურზე, ყოველ ბაქანზე
კოლმეურნე, მზრომელი გლეხობა აღ-
ტაცებით და მქუხარე ტამით ხვდება
ელექტრომაგალს და ელექტროფიკა-
ციის ენტუზიასტებს, რომლებიც გმი-
რულად ეკვეთენ და აიღეს კიდეც
ერთ-ერთი უძლიერესი ციხე-სიმაგრე.

გადაღალაულია არა მარტო გეოგრა-
ფიული, არამედ სიძნელეების უმაღ-
ლესი უღელტეხილი. ამიერიდან იწ-
ყება შედარებით იოლი გზა — ა.კ.
მაგისტრალის დაბლობი უბნების ელე-
ქტროფიკაცია. მუშაობა ამ უბნებზე
იქნება უფრო სწრაფი და ადვილი.
ამის თავდებია უკვე გაწვრთნილი კა-
დრები და მოპოებული მდიდარი გა-
მოცდილება.

3. წულუკიძე

1932 წ., 17 აგვისტო.



მლქტრომაგალი

პარტიაში მომხდარი განხეთქილების დროს ამხ. კამო უყოყმანოდ მიემხრო ბოლშევიკებს და თავის სიცოცხლის უკანასკნელ წუთამდე მტკიცე, გაკეთებულ მემჩრობოლ ბოლშევიკად დარჩა.

დგბა 1905 წელი, რევოლუციური მოძრაობა ედგა ხალხის ფართო მასებს, რომელნიც, ლენინის თქმით, ოქტომბრის გენერალურ რევოლუციის გადიოდნენ. ამხანაგი კამო აბოზოკრებულ რევოლუციონერ ზვირთებში თავს ისე გრძნობს, როგორც თავის საკუთარ, მშობლიურ სტიქიონში. ის ხელმძღვანელობს სტამბა ყ. ბაბუთოვს ქუჩაზე ექ. გონიერის სახლში, ამავე დროს ასრულებს ჩვენი პარტიის მრავალგვარ სახეობით დაევალებებს.

1905 წ. როგორც ვიცით, მოხდა სომეხთათრთა შეტაკებანი. ამიერკავკასიის სხვადასხვა ქალაქებში — ხელისუფალთა ფარული წაქეზებით და დაუძლეველობით — მოწყობილ იქნა ნაშდვილი ხოცვა-ღლეობა. განსაკუთრებით ბევრი მსხვერპლი იყო ბაქოში. ამ შეტაკებათა ტალღა გადმოვარდა ტფილისშიც. ტფილისის რევოლუციურ სოციალდემოკრატიულ ორგანიზაციას, რომელსაც ძალად იღივ გაგლენა ქიზდა ყველა ეროვნების ფართო მასებზე არ უნდოდა დაეშვა სისხლისღვრა, მაგრამ ორივე მტრულად განწყობილ მხარეს უნდა დაენახა შეიარაღებული ძალა, ურთმლისოდაც ძნელი იყო მათზე გაგლენის მოხდენა, და აი რევოლუციური სოციალდემოკრატიის ქმნის მოლაშქრეთა რაზმებს, რომელთაც მაშინ მილიციონერებს უწოდებდნენ. მათ აკლდათ მხოლოდ იარაღი, განსაკუთრებით თოფები. ერთ მიტინგზე, რომელიც მოწვეული იყო თათარ-სომეხთა შეტაკებებთან დაკავშირებით სოციალ-დემოკრატიის მიერ, სრულდა. მოულოდნელად გამოცხადდა ტფილისის გუბერნატორი და ნამეტნიკი გორონციო-დამკოვის სახელით განაცხადა, რომ მთავრობა თანახმაა მისცეს იარაღი რევოლუციურ პარტიას ნაციონალურ იმპლა-შემოხლის თავიდან ასაცილებლად. ის პირობით, რომ იარაღი გამოყენების შემდეგ დაბრუნებული იქნება, ამას მოყვა ნამეტნიკის სათანადო განკარგულება. ორგანიზაციის მიერ სულ 500 თოფი, თვითმპყრობელობის ასეთი ნაბიჯი აშკარა პოპოვაციული ზოტივებით იყო გამოწვეული.

ამე იყო თუ ისე, შეიარაღებულ მუშებს მიერნო ტფილისის მოსახლეობის დაცვა, განსაკუთრებით იმ რაიონებში, სადაც სამიშროება იყო სომეხთათრთა შეტაკების შესაძლებლობის მხრზე. პოლიციელები სრულიად გაქრენ ქუჩებში. ბევრგან უმოქმედო იდგნენ ჯარებიც, ამხიარად, ფაქტიურად ქალაქის მთელი დაცვა მუშათა ორგანიზაციის ხელში გადავიდა.

მაგრამ დადგა დრო, როდესაც უნდა შესრულებულიყო შეთანხმება იარაღის დაბრუნების შესახებ, ბოლშევიკები წინააღმდეგნი იყვნენ იარაღის დაბრუნების და გლობოდნენ მენშევიკებს, რომელნიც მოითხოვდნენ მის დაბრუნებას მთავრობისათვის, ვინაიდან უკანასკნელს „პატიოსანი სიტყვა“ მიეცეოთ. მენშევიკების წყალობით მთავრობამ უკან მიიღო 350 თოფი; დანარჩენი, დარჩა ბოლშევიკ რევოლუციონერ მუშებს და ინახებოდა ამხ. კამოსთან კონსპირატიულ საწყობში.

ეს იარაღი მალე შეიქნა საჭირო. 1905 წ. 7 დეკემბერს მოსკოვში გამოცხადდა საყოველთაო გადგეცა, რომელიც შემდეგ შეიარაღებულ აჯანყებაში გადავიდა. 12 დეკემბერს გადიცეა გამოცხადდა მთელ ამიერკავკასიის რკინის გზებზე და ქალაქებში. გზის დაცვა დაევალა შეიარაღებულ

მილიციონერებს. ამაზე მთავრობამ უბასუხა სამხედრო წესების გამოცხადებით. მალე მთავრობის ჯარები შემოერთდნენ ნაძალადეს. მოხდა მუშებთან შეტაკება, სადაც მოკლულ იქნა ცხრა საუკეთესო ამხანაგი და დაიჭრა მრავალი. მთელი რაიონი გახადგურებულ იქნა.

ჯარებთან შეტაკების უამს ამხ. კამო იმყოფებოდა სოლის მონაწილე ამხანაგებს შორის. ის იყო დაჭრილი და კახაკებმა ხახვს გზაზე. მან იცოდა, რომ სიკვდილი არ აცდებოდა. მაგრამ არ დაიბნა, ითვალთმაქცა თითქმის ალაღ-მართალი კაცი ყოფილიყო, რომელიც სრულიად შემთხვევით მოექცა ამ კატავასიაში.

კამო მიიყვანეს ნაძალადევის ერთ-ერთ დაპყრობილ სახლში.

— ამზოხება გინდოდა? აბა ერთი ჩამოეკიდოთ. — თქვეს კახაკებმა და დაიწყეს მზადება მის ჩამოსაღრჩობად. შიამეს კამო ქერის კაუჭზე. კამო ჩამოეკიდა, დაიჭრუნჩხა და სიკვდილის წინა წუთებს განიცდიდა.

— შეიძლება, არცაა დამნაშავე, — თქვა ერთმა კახაკმა, რომელიც ეტყობოდა სხვენზე უფრო გულკეთილი იყო.

კამოს ჩამოხსნეს მარყუჯი. იგი ერთხანს გონდაკარგული ეგდო.

— როგორ არაა დამნაშავე? ის მათთან იყო და იქიდან გაიქცა თითონ სიქვას. ეი, გესმის, თქვე, იყავი მათთან თუ არა?

— არაფერი არ ვიცი. მე — გლეხიკაცი ვარ, ბუნტი არ ვიცი! — უბასუხებს კამო.

— სულ ერთია, მხოლოდ სიკვდილი არ აცდებდა. უკეთესია — სიმართლე თქვა. — არჩულებს მას ერთი კახაკი.

კამოს ათხრევიანებენ საკუთარ საფლავს. კამო ცდილობს დაამტკიცოს, რომ მას როგორც ალაღ-მართალ გლენს არ ესმის, რა საჭირო ვაბნებურებს და გულმოდგინეთ თხრის მიწას ბარი.

კახაკები ისევ დაეცდნენ. მერე ისევ ბოროტებამ მოუარა, მეორეთ ასწიეს ის ჩამოსაღრჩობად, მაგრამ კამოს ახლა უკვე დასაბრძოლის ერთგვარი გამოცდილება აქვს. მან იეშმაკა: ისე მოახერხა, რომ მაწარი პირდაპირ ყელზე არ უჭერდა, რადგან მარყუჯში ნიკიპის გაყოფა მოასწრო. სეშმაკის გარდა კამოს ბედი სწყალობდა, მარყუჯის მოდების დროსაც კი! — მაწარი გაწვდა და ის გულწასული, დაბნეული თვლით თავის სიძმით დაასკდა იატაკს.

გათენდა კარგად. დამტრეული, ნაცემი, ნაწვალეები, გასისხლიანებული კამო ცოტა ხნის შემდეგ გადაიყვანეს მეტეხის ციხეში.

მისი მახლობლები და ამხანაგები დიდხანს დაეძებდნენ მას; ვერასვხით ვერ მიეგნოთ მისი კვალისათვის. ამ მიზნით ამხ. ჯავიარას არა ერთხელ გაუვლია მეტეხის ციხის ახლის და ამ ერთ ბედნიერ დღეს ჯავიარად გაიგონა ნაცნობი მორთილვარე ხმა, რომელიც გარკვევით მოიმა:

— „ჩემი ველოსიპედი გადმოიტანეთ სარდაფიდან ოთახში“.

მაშასადამე, ცოცხალია. არა თუ ცოცხალია, კარგადაცაა დაჭრის და ამდენი ტხეჯვა-წვალეების შემდეგ.

რასაკვირვებელია, კამო ციხეში ყოფნისას იმაზე ფიქრობდა, რომ რაც შეიძლება მალე დაძრობოდა ხელიდან ჯალათებს. დაკითხვისას ის არ ამხელდა თავის ნამდვილ ვინაობას და თავი მოკონდა დიდომელ გლენ შანშიაშვილად.

რატომ მაინცადამაინც შანშიაშვილად?

გვარის შეცვლა მოხდა შემდგენარად. ციხეში იმყოფებოდა ვინმე შანშიაშვილი, რომელიც სულ უბრალო საქმისათვის იყო დაჭერილი. კამო მაშინ უკვე იცოდა ადამიანების ამორჩევა და თავისკენ მიზიდვა. როცა შენიშნა, რომ ახალგაზრდა შანშიაშვილი იცის, მისი სახელი, პატივისცემით

იხიერებს მას და სულთ და გულთ ენება — რეა რევოლუციას, კამო მხრებზე წაძნობს ცხილ შემდეგი საუბარი გაქვეყნა:

— იი რ გითხრა, შანშიაშვილი, შენ ვინ ხარ?

— რევოლუციისათვის? მინდა და მერე როგორ! მაგრამ როგორ შეიძლება რაღაც უბრალო საქმეზე ციხეში ჯდომით რევოლუციისათვის ვეწამო? რევოლუციონერობა ყველას უხდა, მაგრამ ყველას ეს არ შეუძლია.

კამომ მას ხელი მოჰკიდა.

— შენ არასოდეს არ გინახავს კამო?

— ვიანე ნაძალადევი? მხოლოდ შორიდან. ის მე ძალიან ახალგაზრდად მომეჩვენა.

— იცი რა გითხრა. კამო სულაც არ მოუტლავთ, ის ცოცხალია. ის ახლა ციხეშია, აი ამ კამერაში სდგას შენს წიისაზე.

— შენ? შენ ხარ კამო? მე ეს ვიცი. თუმცა ამ ბევრს ლაპარაკობდეს, რომ შენ ვითომ პოეტლეს, მაგრამ მე არ მჯეროდა როგორ შეიძლება კამოს მოკვლა?..

— მომსმინე. შენი გვაო?

— შანშიაშვილი.

— აი, თუ გინდა ნამდვილი რევოლუციონერი იყო, შენ შეგიძლია ასეთად გზადე აქცე, ციხეში. შენ შეგიძლია მე მიხანა. მე ჩამომადირობენ, აუცილებლად ჩამომადირობენ. ახლა მე მოვკალი კახაკი, ხოლო წარსულში ბევრს რომ მზრალდება მე არ მაპატიებენ, გესმის? სულ უბრალო საქმეა. აქ ციხეში შევიცვლით ტანისამოსს ან მომცემ შენ პასპორტს. მე აქ სახით არაიენ მიცნობს, შენ კი ჩემზე ცოტა ახალგაზრდა ხარ. შენ იქნები კამო, ძე კი შანშიაშვილი. შენ ამ დღეებში გაგანთავისუფლებენ, მე შენს მაგივრად წავალ. შენ კი შემდეგ გააცხადებ, რომ შანშიაშვილი ხარ, შენ დაგსჯიან მარტო გაქცევილი დახმარებისათვის. ეს კი საშიშარი არაა.

ახალგაზრდა კაცი დათანხმდა. მალე შანშიაშვილი გამოიძახეს გამოშიდებულთა. კამოს ალაღ-მართალ კაცივით ექიარა თევი; დაწვრილებით მოუთხოო გამოშიდებულს, თუ როგორ ჩაუვარდა ხელში კახაკებს. მორიგეობის შემდეგ რუხადის აფთიაქში (ნაძალადევი), სადაც ვითომ მოწვევებოდა, ის მიდიოდა საკუთარ სახანავად და მოყვა ამ არეულობაში, როდესაც შეიქნა სროლა და უბედურება, ის სხებთან ერთად გაიქცა. მაგრამ გაქცევის დროს თავი გაიტეხა წვეტიან ქვაზე, რითაც აიხსნება შეხვეული ჭრილობა.

— თქვენ იცნობთ კამოს?

— კამა როგორ არ ვიცი! როგორ არ იციანოდე კამს!

— სად გინახავთ თქვენ ის?

— ვის არ უნახავს კამა? ალბათ, თქვენც ხშირად გენახებოდათ კამა. ეს საქმელი მცენარეა, მწვანელია.

გამომშიდებულს გული მოუვიდა ბრიყვ, გაუბებელ ტუსაზე, მან აუხსნა, რომ დაპარაკა არა მწვანელი, არამედ ადამიანზე და ამასთან რევოლუციონერს.

ჩამდენიმე საათის შემდეგ კამო — შანშიაშვილი, როგორც შემთხვევით დაპატიმრებული გაიძახეს ციხის კამბორაში და გამოუტანდნენ სასიხარულო ამბავი განთავისუფლების შესახებ. მეტეხის ფართო კარები გაიღო და ისევ დაიხურა.

მასისტური ჯგუფები-იარაღის ტრანსპორტი

1905 წლის რევოლუცია დამარცხდა. ალიხანოვ-ავარსკის და სხვა „დამამშვიდებლები“ დაშველმა ექსპედიციებმა სისხლის ღვარი დაიყვანეს მთელ საქართველოში. რაიმე მასიურ მუშაობაზე ოცნებაც კი შეუძლებელი იყო. რევოლუციონერებს აღარ შეეძლოთ იმ ადგილებში დარჩენა, სადაც მათი მუშაობა ყველას თვალწინ იშ-

ლებოდა. მათ მოელოდათ მძიმე სასჯელი, ბევრ შემთხვევაში ტელეგრაფი კი, და აი გეოლოგიური კვლევები ტოვებენ პროვინციებს და გადადიან ქალაქებში, უმთავრესად ტფილისში, სადაც შედარებით უფრო ადვილი იყო დამალვა.

პარტიის ფარულად, იტაქვეშ უნდა შეენახა ძალიან ბევრი ამხანაგი, რომელთაც მოელოდა სიკვდილი ან უფადო კატროლა. ამისთვის საჭირო იყო საშუალება, თანხა. ზოგ ამხანაგებს ესაქიროებოდათ არალეგალური ბინები, ზოგნიც უფრო საიმედო მიუწვდომელ ადგილებში უნდა გაგზავნილიყვნენ. იტაქვეშეთის და რევოლუციური-ხური მუშაობის, ორგანიზაციის ხარჯები თანდათან იზრდებოდა. მიუხედავად საერთო განადგურებისა, შეუორიგებელ რევოლუციონერთა პარტიზანული ბრძოლა გრძელდებოდა. აი ამ ბრძოლის ერთ-ერთ სახეს წარმოადგენდა სახანინო თანხების ექსპროპრიაცია.

მენშევიკები ექსპროპრიაციას დაუშვებლად თვლიდნენ. მათი ფიქრით, იგი გამჭრწელი გაჯღესას ახდენდა. მენშევიკები ბანდიტიზმად ნათლადღეს იმ თავდადებულ რევოლუციონერთა გამოცელებს, რომელნიც სიცოცხლეს არ ზოგავდნენ პარტიისათვის საჭირო პატერიალური საღსრების საშოვნელად. ბოლშევიკები კი ამტკიცებენ, რომ ექსი, ე. ი. სახანინო თანხების ექსპროპრიაცია, პარტიზანული ბრძოლის ყველა სხვა ფორმის მსგავსად, შლიდა მთავრობის მექანიზმს. საჭიროა მხოლოდ, რომ ექსი ხდებოდა ააი-ც.

მართლაც, ბოლშევიკთა ექსისტური ჯგუფები, რომელთაც პარტია ხელმძღვანელობდა, ბოლომდე ერთგულად შერჩნენ რევოლუციას და დიდი სამსახურიც გაუწიეს მას და პარტიას. პარტიულ ხელმძღვანელობას მოკლებული მენშევიკური ჯგუფები კი ნამდვილ ბანდიტიზმად გადაიქცნენ და მრავალი თავდადებული რევოლუციონერი მუშა-მენშევიკებიდან უსახელოდ დაიღუპა. მათი მოქმედების შეუთანხმებლობის და და ეპიზოდურობის მეოხებით.

ტფილისის მეტროპოლი რაზმის შემადგენლობაში შედიოდნენ შემდეგი ამხანაგნი: ელისო ლომინაძე, ვანო კალანდაძე, ბაქუა კუპრაშვილი, დათიკო ჭიპარიშვილი, ილიკო ჭაქიაშვილი, აკაკი ფალაქიშვილი არკადი ელბაქიძე (რომელმაც შემდეგ 1920 წ. ტფილისში ჩვენი ორგანიზაციის დავალებით დასკრა დენიკინის წარმომადგენელი გენერალი ბარათოვი და რომელიც მოკლულ იქნა მენშევიკების მოსყიდული კაცის მიერ), კოტე ცინცაძე, თეოფილე კაკიაშვილი კამო და სხვანი. კ. ცინცაძის დაქერის შემდეგ ხელმძღვანელობა გადაეცა კამოს, რომელიც სწორედ იმ დროს მოვიდა საზღვარგარეთიდან, სადაც ის გაგზავნილი იყო იარაღის შესაძენად.

პირველი ექსპროპრიაცია, მოხდა ტფილისის ახლოს კოჯრის გზაზე. ამ ექსპროპრიაციის მომზადების და შესრულების დროს საცხებით გამოაშვარავდა ამხ. კამოს ორგანიზატორული ნიჭი. წაღებული იქნა შეიდი თუ რვა ათასი მანეთი. ამხანაგებმა ადვილად გაფანტეს ფოსტის მსღებელი ჩაფრები და თავდასხმის დროს არავინ არ დაშავებულა. მაგრამ კოტა ხნის შემდეგ ეგრედწოდებულ „სალდათის ბაზარში“ შეპრობილ იქნა ექსის ერთი მონაწილეთაგანი — კაკიაშვილი, რომელიც იცნო ფოსტის მსღებელმა მცველმა. კაკიაშვილი შემდეგ ჩამოაღრცეს.

1906 წ. თებერვალში ამხ. კამოს ხელმძღვანელობით მოხდა მეორე ექსი—ქუთაისში.

ამხ. კამო ჩამოვიდა ქუთაისში, რომ გამოერკვია ექსპროპრიაციისათვის ყოველგვარი საჭირო ცნობები და უმთავრესად გაეგო, როდის აგზანდინდნ ფულს ქუთაისის ხანინიდან ტფილისში. ამხ. კამომ გაიგო დაწერილობით ყოველივე და ტფილისიდან გაიწვია ამხ. ბაქუა კუპრაშვილი, ელი-

სო ლომინაძე, ილიკო ჭაქიაშვილი, ვანო კალანდაძე, ექსისტებს შორის იყო ორი ქალი—ანეტა სულაქელიძე და საშა დარა-ხელიძე. კონსპირაციულ სხდომაზე შემუშავდა თავდასხმის დაწერილობითი გეგმა. ექსპროპრიაცია მოხდა ქუთაისის ქალთა გიმნაზიის ახლო, სადაც იყრება ოთხი ქუჩა. სულ წაღებულ იქნა თხუთმეტი ათასი მანეთი. მყისვე მთელი რაიონი კაზაკებით აიღეს. დაიწყო საყოველთაო ჩხრეკა. ამგვარა იყო რომ კაზაკები უეჭველად შემოერტყოდნენ იმ სახლში, სადაც წაღებული ფული იყო კონსპირაციულ ოთახში. ფულის სახლში დატოვება არ შეიძლებოდა. მაგრამ კიდევ უფრო სახიფათო იყო ქუჩაზე გამოსვლა. ბოლოს დიდი რუგვის შემდეგ გადაწყდა ფულების გამოტანა. ამხანაგებმა—ანეტა და საშა—შეივინო მთელ სხეულზე გარშემო შემოიღვეს ასიგანიები და სრულიად უდარდელი და მხიარული სახით გამოვიდნენ სახლიდან... ამხ. კამოს სიბარუს საზღვარი არ ჭინდა, როცა გაიგო, რომ ფული გადაჩენილია. ის ეხვეოდა ამხანაგებს და ამბობდა, რომ უკვე ფულებზე აღარ ფიქრობდა, არამედ აწუხებდა მხოლოდ. რომ მსხვერპლი არ ყოფილიყო.

ერთი თვის შემდეგ ფულები გაგზავნა ბოლშევიკების ც. კ-ს.

ამხ. კამომ განსაკუთრებული ყურადღება მიაქცია ყუმბარების დამზადების საქმეს. აქამდე მას ყუმბარები ჩამოქონდა პეტერბურგიდან. მაგრამ მთავრობის გამჭვინავრებული დევნის დროს ყუმბარები ჩამოტანა ადვილი საქმე არ იყო. და აი ამხანაგები კამოსთვის მოულობნენ თ. ახანაურთა წინამძღოლის თავადი კოკი დადიანის პასპორტს. ჩვენ კამოს ვხედავთ ახალ როლში. ის არისტოკრატია, იცვამს შესანიშნავ ჩოხა-ახალუხს, მიდის პეტერბურგში და ასრულებს პარტიულ დავალებებს.

ამხ. კამომ ყუმბარების დასამზადებლად ლაბორატორია მოაწყო სოფ. აცქალაში, ტფილისის მახლობლად. ყუმბარებს ლაბორატორიაში ამზადებდა თვითონ კამო. მას ეხმარებოდნენ ვანო კალანდაძე და ილიკო ჭაქიაშვილი. ერთხელ მუშაობის დროს ლაბორატორიაში შემთხვევით აფეთქდა ყუმბარა, რამაც კამოს დაუშავა მჯავა და

თვალი. ერთი თვის განმავლობაში ექიმობდა, მაგრამ თვალის შევლა აღარ შეიძლებოდა—პრილობა სამუდამოთ დაიწნა მას... პირველ ხანებში კამოს სასოწარკვეთილებას საზღვარი არ ჭკრდა. ექიმები დაარბნეს მისი კვლის მეთვლიყობა. ამხ. კამომ არალეგალურ მუშაობას, მაგრამ შემდეგში კამო თვითონვე ინუგეშებდა თავს და ჩვენც გვაუწყებდა, რომ ის ამ სახითაც მოატყუებდა დამცველი განყოფილების აგენტებს.

1906 წ. გაერთიანებულ საგუბერნიო სოციალდემოკრატიულ კონფერენციაზე გადაწყდა ექსპროპრიებული და ზესტავოის ხანინიდან წაღებული ფულებით შეძენილი ყოფილიყო საზღვარგარეთ იარაღი. ამ საქმეში იქნა ჩამხული ამხ. კამოც, რომელიც უმთავრესად ტფილისში მუშაობდა.

საზღვარგარეთ იარაღის შეძენის ოპერაციები მიენდო ამხ. ამხ. ს. ქავთარაძეს და ბ. მდივანს ამხ. ლიტვინოვის ხელმძღვარებით, იყიდეს სპეციალური გემი საზღვარგარეთული ბიუროს წევრი იყო. იარაღი უნდა შეძენილიყო ვითომ მაკედონიისათვის. ევროპის მაშინდელი გარემოება სავსებით ამართლებდა ამგვარ ხაზს. იარაღი ამხანაგებმა მართლაც შეიძინეს საზღვარგარეთ, იყიდეს სპეციალური გემი „ზარია“, რომელსაც ტვირთი უნდა მიეღო ევროპაში (ბულგარეთი), აქედან იარაღი უნდა წამოედოთ ბ. მდივანს, კამოს, კ. სულაქელიძეს და კ. ჩხენკელს.

როგორც იქნა გემი დატვირთეს თოფებით, რევოლვრებით, ყუმბარებით, დინამიტით; ამართეს ზედ ბულგარეთის ბაიარალი და დაიძრნ. „ზარიას“ უფროსობა ყოფილი პატიომკინელი კავტუშენკო.

კამომ თავის თავზე მიიღო გემის მზარეულის—კოკის მოვალეობა; მისი წინადადებით „ზარიას“ სამაქანო განყოფილებაში დადგმულ იქნა ჯოჯხეთის მანქანა, თუ ვინიცოხა საჭირო შეიქნებოდა ტვირთის გადარჩენა თვითმპყრობელობის აგენტების და მებაჟეებისაგან.

„ზარიას“ მზავრობა მეტად უბედური გამოდგა. ევროპიდან გამოსვლისთანავე ზღვაზე ამოვარდა უმძაფრესი შტორმი. გემს ნაფოტივით ისროდა აქეთ-იქით. ბოლოს გემმა ვეღარ გაუძლო ტალღათა ცემას და სა-

სოციალისტური სოფლის მეურნეობის დამკვირვებები



ამხ. შ. მელივას სახელობის კოლმეურნეობამ (ს. ქემო-ქალა, კასპის რაიონი) საუკეთესოდ ჩაატარა გაზაფხულზე თესვის კამპანია. საუკეთესო დამკვირვებები დაჯილდოვებულ იქნენ.

სურათზე: საუკეთესო დამკვირვებები: მარცხნივ — ამა. წალოვა პაპუაშვილი მარჯვნივ — ამხ. აბულაძე

შინელი ხმაურით წყალი შევარდა საბანკო-
ნო განყოფილებაში.

შტრამის დაწყებულან მხოლოდ ოცი
სათის შემდეგ მიუშველენ მეთევზეთა
ნავები, რომელთაც გადმოიყვანეს გემიდან
დალუპვის პირამდე მისული ამხანაგები. მა-
ლე გემი გადაიხარა და წავიდა ძირს. ტვი-
რით დაიღუპა. ეკიპაჟმა თავი შეაფარა
სტუმრულ მეთევზეების ქოხში.

კამო როგორც კი გათბა და გამოერკვა,
მაშინვე შეუდგა გემების შედგენას იმის
შესახებ, თუ როგორ ხომალდს შეიძენდა
ის მომავალში პოლიტიკურ კონტრაბანდი-
სათვის, რათა პარტიას თავიდან აცილებო-
და ამგვარი მარცხი.

ამხაროპრიაცია ერევნის მო- ღანე

ბოლშევიკური ჯგუფის ყველაზე ბრწყინ-
ველ აქტი როგორც შესრულებით, ისე
შედეგებით, იყო 250.000 მან. ექსპროპრი-
აცია ერევნის მოედანზე.

ამ საქმის სულის ჩამდგმელი იყო ამხ.
კამო, რომელმაც დიდებულად მოაწყო და
ჩაატარა იგი. მან საქმეში ჩაითრია ფოს-
ტის მოხელე გიგო კასრაძე და მისი დახ-
მარებით გაიგო, როდის და რამდენი ფუ-
ლი მოდიოდა პეტროგრადიდან სახელმწი-
ფო ბანკის ტფილისის განყოფილების სა-
ხელზე.

სახელმწიფო ბანკის მოღარემ და მოან-
გარიშებმა ხუთი კაზაკის და ორი დარაჯის
თანხლებით ფოსტისა და ორი დარაჯის
თანხლებით ფოსტისა და ორი დარაჯის
მოკდაათი ათასი მანეთი და ორი ეტლით
ბრუნდებოდნენ ბანკში, როდესაც ერთმა მე-
ეტლეთაგანმა გაიარა კომერციული ბანკი
და როტინოვის და გავროლოვის მაღაზია,
მარჯვენა მხრიდან მოულოდნელად გადა-
ისროლეს ყუმბარები პირველი მეეტლის
წინ, რასაც მოჰყვა საშინელი აფეთქება. მთე-
ლი მოედანი კვამლში გაეხვია. ერთი წუ-
თის შემდეგ როტინოვის მაღაზიასთან ორ-
ჯერ იფეთქა ყუმბარა, შემდეგ კიდევ ორ
ჯერ, შეიქმნა აუწყრელი ამბავი. ყველას
შიშის ზარი დაეცა. საბედნიეროდ, ხალხი
მოედანზე ცოტა იყო. როგორც გამოძიე-
ბის დროს გამოიჩინა, ჯერ კიდევ დილი-
დან ელიდა აფიცრის ტანისამოსში გამოწე-
ვბილი აფრთხილებდა ყველას მოედანზე
არ შეჯგუფებულიყვნენ. სულ მალე მოე-
დანს მოაწყდნენ ჯარები, მაგრამ ვეღარც
ექსპროპრიატორები ნახეს და ვეღარც ფუ-
ლი. ასე ქონდათ წარმოგონილი ამ დი-
ლის ამბების მსვლელობა გარეშე მყოფ-
რამბლებს.

ფული მიქონდათ შემდეგი წესით: წინ
მძაიოდა სამი ცხენისანი კაზაკი; მათ მის-
დგდა ეტლი, რომელშიაც ხუთი ჯარისკა-
ცი იჯდა, შემდეგ ეტლი ფულით საესე
ტომრებით, სადაც იყვნენ ერთი ფოსტის
მოსვლე და ერთი ყარაული; ბოლოს მი-
დიოდა მესამე ეტლი ისევ ხუთი ჯარისკა-
ცი. მსვლელობა თავდებოდა სამი ცხენო-
სანი კაზაკით. თვითველი ეტლის გვერდით
იქით-აქეთ მოწავარდობდნენ აგრეთვე კაზა-
კები. ისე იყო გამოანგარიშებული, რომ
როდესაც წინ მომავალი კაზაკები შეუხე-
ვდნენ სოლოლაკის ქუჩაზე, ფულიანი ეტ-
ლი დაახლოვდნენ კავკასიის ოლქის შტაბის
შესავალთან უნდა ყოფილიყო. პუშკანის
ბაღის ახლოს უნდა მდგარიყო ამხ. ფაცია
გალდავა. მას უნდა ენიშნებია კაზაკების
მოახლოვება ბაღში მყოფ ამხ. სტეპო ინ-
ჟირველისაფეთის, რომელსაც წინაღ მიღე-
ბული ჭრილობის გამო არ შეეძლო უშუა-
ლოდ შეიარაღებული მონაწილეობა მიეღო
საქმეში.

ამხ. ინჟირველს თავის მხრით უნდა ეც-
ნობებინა შტაბის შენობის წინ მოსაზრულე
ამხ. ანტონ სულაქველიძისათვის. უკანასკნე-
ლი შეატყობინებდა ამხანაგებს, რომელნიც
მადლობდა რესტორან—ტელიპუტურში
იმყოფებოდნენ. ამის შემდეგ ამხ. ბაქუა
კუპრაშვილს გაშლილი გაზეთით ხელში
უნდა შემოეფლო მოედანი იმის ნიშნად,
რომ ამხანაგებს დაინიშნული პოსტები დაე-
კავებოდათ.

დათიკო ქიბარიშვილი, არკადი ელბაქიძე,
ვანო შიშინაოვი, ვანო კალანდაძე, ილიკო
ქაქიაშვილი და ილიკო ებრალოძე უნდა
დაცემოდნენ კაზაკებს და ფოსტას.

კაზაკების თვითველ ჯგუფისათვის და
ეტლისათვის თითო კაცი იყო დანიშნული.
ერთს ფული უნდა წადო.

აკაკი დალაქიშვილი და თეოფილე კა-
რიაშვილი უნდა დასხმოდნენ თავს ქალაქის
გამგებობის შენობის წინ მდგომ რაზმს.

ელისო ლომინაძე და სერაფიმონ ლომიძე
იღებენ გელიამინოვის ქუჩის ახლოს, კაზა-
კთა სადარაჯოს პირდაპირ. თავდასხმეულე-
ბი ამ მიმართულებით უნდა გაქცეულიყ-
ვნენ.

ამხ. კამოს ქონდა ნაცისრი ყველაზე სა-
ბასუხისმგებლო ამოცანა—ფულის წადება.
ის აფიცრის ფორმაში იყო გამოწყობილი.
აფეთქების დროს ის ეტლით უნდა მოგარ-
დნოდა აფიცრის განოვის ქუჩიდან.

ასე იყო როლები განაწილებული. ასე
იყო შემუშავებული მოქმედების წესრიგი.

ამხანაგებმა დაიკავეს წინასწარ მიჩნეული
პუნქტები გამოჩნდნენ კაზაკები, ყუმბარე-
ბი უნდა გაესროლათ იმ ანგარიშით, რომ
ისინი სხვადასხვა ადგილას ერთი და იმავე
დროს უნდა აფეთქებულიყვნენ.

წინა კაზაკებმა შეუხვიეს სოლოლაკისა-
კენ.

დათიკო ქიბარიშვილმა წინ წასდგა ნაბი-
ჯი იგივე ჰქნეს დანარჩენებმაც. და მთე-
ლი არე-მარე საშინელი გრილით შეინძრა.
ილიკო ქაქიაშვილმა, ილიკო ებრალოძემ
და ვანო კალანდაძემ შეუტეს მოედანზე
მდგარ პოლიციელებს და მალევე მათ
ლიერებული ცეცხლით გაფანტეს ისინი.

ყველაფერი კარგად მიდიოდა მაგრამ აქ
მოხდა გემის პირველი შემლა: ფულიანი
ეტლი უფებელი დარჩა.

დამფრთხალი ცხენები გაქანდნენ მოედან-
ზე სომხის ბაზრისაკენ.

ამხ. ბიჭუა კუპრაშვილი არ დაიბნა და
დაეწია ეტლს მოედნის ბოლოში. მან ეს-
როლა ყუმბარა ცხენებს ისეთ ახლო მან-
ძილზე, რომ აფეთქებამ თვით ამხ. ბაქუა
პაერში აადგო. ის დავარდა მიწაზე ნახევ-
რად გონება დაკარგული.

ამხ. ქიბარიშვილმა, რომელიც აგრეთვე
მისდგდა ეტლს, ნაასწრო იმ წუთს, რო-
დესაც ეტლი სველ კვამლში იყო გახე-
ვული. წაავლო ხელი ფულიან ტომარას და
გავარდა ველიამინოვის ქუჩაზე. აქ კამომ
ჩამოართვა მას ტომარა და თვალის დახამ-
ხამებში თანავე მიიშალა.

საქმე გაცივდა. ამხანაგები შეიკრიბნენ
მიხა ბოჭორიძის ბინაზე, აკლდათ ბაქუა
კუპრაშვილი.

ახ. ქიბარიშვილმა დაიწახა აფეთქების შე-
მდეგ როგორ დაეცა ბაქუა. მისი აზრით ბა-
ქუა მკვდარი უნდა ყოფილიყო.

კამო საშინლად დედადდა.

— რა ეშმაკად გინდოდა ფული—უცეთე-
სი იყო ამხანაგისათვის გშველა. როგორ
დატოვე ის ასე დაუხმარებლად?—უსაყვე-

დურებდა კამო ქიბარიშვილს.
მაგრამ სწორედ ამ დროს გამოჩნდა კა-
რებში მრავალნაირად დაკოდლი ბაქუა.
კამომ აღარ იცოდა რა ექნა მეთვალყურე
სიხარულისაგან.

— ხომ ხედავ, ბიჭო! შენ იმყოფებოდი
მერაფერს გვაკლავს. როგორც კატები,
ყოველი სიმაღლიდან გვარდებით და არ
ვიღუპებით.—ამბობდა ის გაზარებული.

ასე დასრულდა ერევნის მოედნის ექს-
პროპრიაციის პირველი აქტი.

შეპყრობა და შეშლილობის სიმუშაცია

გატაცებული ფულიდან 100.000 მანეთზე
მეტ 500 მანეთიანი ღირებულების საკრე-
დიტო ბილეთი იყო. თვითმპყრობელობამ
დებეში შეატყობინა მიეღოს რუსეთს და
უცხოეთს საკრედიტო ბილეთების სერია და
ნომერი. 1908 წ. იანვარში მიუნხენში შე-
იპყრეს ოლგა რაიჩი, რომელიც ცდილობ-
და დაეხურებინა ერთი ასეთი საკრედიტო
ბილეთი. ერთი კვირის შემდეგ მიუნხენში-
ვე შეიპყრეს პარიზიდან ჩამოსული სტუ-
დენტები—ბავდასარიანი და ხოჯამირიანი,
რომელთაც უნახეს 17 საკრედიტო ბილეთი.
ანავე დროს დაპატიმრეს მეერ ვოლოხი,
რომელსაც აღმოაჩნდა 12 ბილეთი. დაიწყო
მათი საქმის გამოძიება, მაგრამ უცხოეთის
მთავრობებმა პირველ ხანებში უარი თქვეს
დამნაშავეთა თვითმპყრობელობისათვის გა-
დაცემაზე.

კამო ჩავიდა ბერლინში დამზღვევი აგენ-
ტის ღიმიტრი მირისის პასპორტით. იქ ის
ალექსანდრე გერმანიის პოლიციამ.
თვით კამო თავის ჩავადანს აწერდა პრო-
ვოკატორ ეიტომირსკის, თუმცა ამაში არ
იყო სავსებით დარწმუნებული.

დაპატიმრებისას კამოს აღმოაჩნდა ასაფე-
თქმელი ნივთიერებანი და საცნაური კონ-
სტრუქციის მანქანა, რომელიც ჯოჯოხეთის
მაცნაით იქნა აღიარებული. კამო მიცეს
სამართალში როგორც ტერორისტ-ანარქის-
ტი. მას ერთხელ უყვებოდალად წინა
და კატრალა, მეორეჯერ — სიკვდილით
დასჯა: ხოლო ორჯერ გაქცეული იყო ცი-
ხიდან. დაიწყო მისი საქმის ფიცხელი
გამოძიება.

როდესაც დაახლოვებით სამი კვირა დარ-
ჩა საქმის გარჩევაზე და საცხებით გამოი-
რკვა რუსეთის თვითმპყრობელობისათვის
მისი გადაცემის შესაძლებლობა, კამომ მი-
მართა უკიდურესი საშუალებას.—მან დაიწყო
თავის მოგვიფანება, შმაგი შემოღობის
სიმუშაიცა.

თავის ავადმყოფობის პირველ დღე
როდესაც დაიწყო ბორცვა, შმაგობა, ყვი-
რილი, ტანისამოსის ხევა, საქმიანი ჭურ-
ჭლის მტრევე და ზედამხედველების გა-
ლხება, კამო გადაიყვანეს ციხე სასარდაფო
კამერაში, სადაც ტემპერატურა ნულზე
დაბლა იდგა. აქ ის დაავადეს სრულიად გა-
ტივლებული ცხრა დღე და ღამის განმა-
ცლობაში. რომ არ გაცივებულიყო და ავად
არ გამხდარიყო, ის იძულებული იყო თით-
ქმის განუწყვეტილად ერბინა და ეტყუა
ცხრა დღის შემდეგ უკანვე გადაიყვანეს.
მალე მასთან დაუშვეს მისი დამცველი კო-
ნი, რომელსაც მან მეტად მოხერხებულად
და შეუღწევლად აცნობა, რომ სრულიად
ჯანსაღი.

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

ბ. გიგინეიშვილი.

მზიორად ჩვენ ველარ ვასწრებთ გამოტანას
და იწვება. ეს გზები უმთავრესად წარ-

აფეთქება 1926 წელს მოხდა და მას შემდეგ განუწყვეტლივ სწავს ნახშირს სტიკია. აფეთქება კი მავნებლობა მოაწყვეს ზოგადი ინჟინერის ე—ის ხელმძღვანელობით, რამოდენიმე ხნის განმავლობაში დასტოვეს მოჭრილი ნახშირი გვირაბში, რის გამოც იგი შესურდა და ბოლოს აფეთქდა კიდევ. ეს მდგომარეობა წინასწარ შეამჩნიეს მუშებმა. უთხრეს ინჟინერს და სხვა ხელმძღვანელებს, მაგრამ მაშინ ამ საქმეს არავინ არ მიაქცია სათანადო ყურადღება და აი, ზომი ხედავთ რამდენი ზარალი მოგვცა ამან.

გამოვედით გვირაბიდან. მოსალამოვეხუდიყო. მზი დასავლეთ აფრილი ჭულების თეთრ ქათმში გახვეულიყო და თავისი სხივები ერთხელ კიდევ მიეშვა მოღალანე მთის მკერდზე.

ულელტეხილიდან წყნარად გადმოხტა საღამოს გრილი სიო და ტყეებიან მიდამოებში გაინავარდა. წამით აქირრა შეფენილი ტყიანი კორდები, ისევ მიწწყნარდა.

მეორე დღეს დილით დასავლეთ უბანში ვართ.

მოგნახეთ გრივოლ კახიძე—ამ უბნის დირექტორი და უფროსი ათისთავი ბიჭტორ დალუნდარიძე.

— ჩამოვრჩით ძმაო, ჩამოვრჩით, მაგრამ... აღარ დაამთავრა გრივოლმა.

შევატყვე უნდალა ეთქვა: „...მაგრამ ვნახოთ, ჩიენ ისევ გავიმარჯვებთ“—ო ბიჭტორმა ამ სიტყვებზე თავი მალა ასწია და თითქოს სადარაჯოზე ეძახიანო ისე დადგა.

— პაი დედასა, მუშა-ხელი მოგვცა და მაშინ ჩვენ ვიციით.

გულით ლაპარაკობს ბიჭტორი. ის ზომი იბრძვის შეუღარებლად. მაშ რად უნდა ატარებდეს ჩამოვრჩილი მალაროელის სახელწოდებას. ეს აწუხებს მას ადგილობრივი კოლმეურნეობები კი ვერ იძლევიან მუშახელს დასახმარებლად.

ჩიენ დილით ადრე მოველით აქ, იმ დროს, როდესაც მოშობა ჯერ არც კი იყო დაწყებული, მუშები ეხლა გროვებოდნენ და ეწერებოდნენ.

გვირაბები ისლა სდუმდნენ, უტყვად გადაქცეულყვედნ.

მაგრამ, აი საყვარიც და...

ღამია დადუმებულ მაღაროებში შეიჭრა სიცოცხლე.

ნახშირით გამურულ კოდებში განუწყვეტლავ იცლბა დატვირთული ვაგონები და ბრუნდება ისევ უკან, რომ ხელახლა ჩამოიტანოს შავი ზოდები.

სადაც, მთის გულში ისმის წერაქვების მუზნედილი ცემა. ლაღუმების გრიალი, ათასთავები დაძვრებიან ციმციმა „ოღფებით“. ათვალერებენ ნამუშევარს და ბრუნდებიან უკან.

...ასეთი ენტუზიაზმით იღვწა ივლისის თვე. მაღაროელები იბრძვიან გარღვევის ლიკვიდაციისათვის.

მაგრამ...

აჰა, თვის უკანასკნელი ორი დღეც და გეგმის შესრულებას 25 პროცენტი დააკლდა.

ეჰ, რა მოწყენილობა და დაღერჯილობა დაიბატა მათ სახეზე.

ადრე მოდიან დამკვერელები.

მათი სახეები დაღერჯილიან, მაგრამ ამა სთან ერთად მათ გულში კიდევ მეტი

რწმენა და სიმტკიცეა დაბუდებული.

დამთავრდა ივლისის თვე.

გამოღებულია 20,620 ტონა ქვანახშირი გეგმის 78 პროცენტი.

მაღაროებმა ფეხი გადასდგეს ახალ თვეში, ავგისტოს დავალება 25,000 ტონას შეადგენს.

მუშები კიდევ მეტის ენერგიით შეუდგნენ ბრძოლას ახალი გეგმისათვის.

ციცხლგამძლე მაჯები ანგრევენ კრიტიკალებს.

ნელა მოცოცავენ დაღმართზე მავთულით დაბმული ვაგონები და უხვი ბარაქით მიემურებიან ქვევით, პატარა ხევის ნაპირზე, სადაც ჯერ კიდევ მაგრად დგას რამოდენიმე წლის წინად აგებული სატვირთავი. იგი თავისი მურიანი და ამაყი სახით დასწერებია მის გვერდზე გაშენებულ მოცკრო სახლებს.

დაკლანკილ კლდეებში ხენვით ამოდის მატარებელი და მოაქვს დაცლილი ვაგონები, რომლებიც რამოდენიმე საათის განმავლობაში ისევ იტვირთებიან და დამუხრუჭებული, სრიალით ჩამოვრებიან მახლობელ სადგურამდე.

„ქვანახშირის დარგში განზრახული გეგმის მივიღოთ 250 მილიონი ტონა მეორე ხუთწლეულის უკანასკნელ წელი-

წადში. ეს ნიშნავს იმას, რომ ადგილს დაეკვიტო ინგლისის გვერდით, რომელმაც 1929 წელს ამოიღო 260 მილიონი ტონა ქვანახშირი და წინ გაუსწრებთ ევროპის ყველა დასახლებულ ქვეყნებს“—გერმანიას საფრანგეთს და სხვებს“

ეს მეორე ხუთწლეულის გეგმა ნახშირის დარგში.

ჩვენ ლავე ვამთავრებთ პირველ ხუთწლეულს და უდიდესი მიღწევებით ვხვდებით მეორე ხუთწლეულის გეგმას. ყველა ფაბრიკა-ქარხნები ასე შეხედებიან სოციალიზმის ხუთწლეულს და თქვენ ტყბულის მუშებო?!!

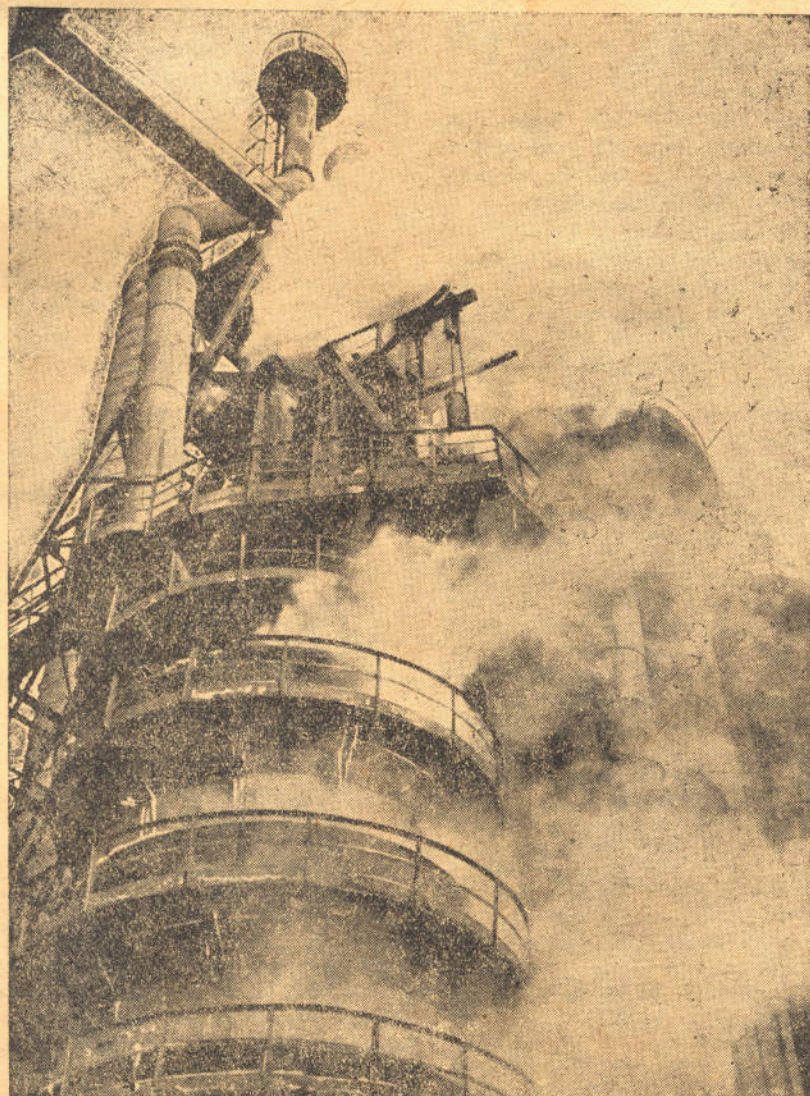
ჯერ კიდევ არის დრო. გეგმა უნდა შესრულდის.

ზომ გესმით, ფაბრიკა-ქარხნები მთებს ეძახიან:

— მეტი ნახშირი გვინდა! მაღაროელებო! გადაღარეთ პიტალო მთების კოლმეკრდის.

გესმით!... მეორე ხუთწლეულის ბოლოს 250 მილიონი ტონა ნახშირი...

გ. მდგარიძე.



ბრძოლა სტრატოსფეროს დასაპყრობად

პროფ. პიკარის მეორე გაფრენა სტრატოსფეროში

გერმანული
საზღვაო
საჰაერო
საგზაო

„იზვესტია“-ში მოთავსებულია შემდეგი დაწერილობითი ცნობები პროფ. პიკარის მეორე გაფრენის შესახებ სტრატოსფერაში. პროფ. პიკართან ერთად გაფრინდა ფიზიკოსი კოზინსი, მისი შარშანდელი თანამგზავრი ინჟ. კიბუფერი ამ გაფრენაში მონაწილეობას არ იღებდა, მაგრამ მთელი მზა-

აეროსტატი ისევ აიტაცა პიკარში. მხოლოდ მეორე დაშვების დროს მოხერხდა თაკების დამაგრება ხეზე და გაზის გამოშვება ბალონებიდან.

პიკარი და კოზინსი პირველყოფილია ჩრდილისაკენ გაეშურენ და მოითხოვენ წყალი, ვინაიდან ატმოსფერის ცივი ზედაფენებიდან იტალიის ზაფხულის სიცხეში მოხვედრამ მტკიცებებს გრძნობა დააპყროვინა.

პიკარის სიტყვით, მაქსიმალური სიმაღლე გაფრენის დროს უდრიდა 16.770 მეტრს. სწორი ცნობები გამოქვეყნებული იქნება სომხელსაწყობების ჩანაწერების განხილვის შემდეგ. ტემპერატურა გონდოლაში იყო -3 გრადუსი ნულს ქვევით იმ დროს, როცა პიკარის პირველი გაფრენის დროს იგი ალჟირში 41 გრადუსს ნულს ქვევით. აეროსტატის დაშვების დროს მრავალი აპარატი გატყდა მაგრამ პიკარმა გაითვალისწინა ეს შესაძლებლობა და წინასწარ მიიღო ზომები ჩანაწერების გადასარჩენად.

გაფრენის ყველაზე მნიშვნელოვან შედეგს წარმოადგენს ე.-წ. კოსმიური სხივების გამოკვლევის ძალის გაზომვა. ეს სხივები ჩვეულებრივ ატანებენ 30 სანტიმ. სისქე ტყვიის დაფაში. თუ პიკარის ჩანაწერებიდან გამოირკვეა, რომ დიდ სიმაღლეზე ამ სხივების გამოკვლევის ძალა მატულობს, ეს იმის რამდენიმეჯერ იქნება, რომ ჩვენს მიერ შემჩნეულია არა მარტო დედამიწის კოსმიური სხივები, არამედ ის სხივებიც, რომლებიც დედამიწამდე აღწევენ სამყაროს სივრციდან.

შემდეგი გაფრენის მოწყობას პიკარი აპირებს გუძონის ურედან იმ იმედით, რომ მეცნიერ პოლიუსის სიახლოვე საშუალებას მისცემს მას უფრო დაწვრილებით და ზუსტად შეისწავლოს კოსმიური სხივების ბუნება.

დენჯინიდან მიღებული ცნობებით, პროფ. პიკარმა შემდეგი განუცხადა პრესის წარმომადგენლებს:

„...ქვემოთხსენიებული ყველა იმ გაზომვათა და დაკვირვებათა ჩატარება, რომლებიც განხორციელდა გერმანულ საჰაერო იყო კოსმიური სხივების შესახებ მეცნიერული დასკვნების გასაკეთებლად, ამ გაზომვებშია და გამოკვლევებში დადასტურეს ჩემი აზრი, რომ დიდ სიმაღლეზე კოსმიური სხივების ინტენსივობა მატულობს.

განსვენებით შარშანდელი გაფრენისაგან, როცა ჩვენ ძლიერ სწრაფად აფრინდით ზევით, ახლა ჩვენი მაღლა აფრენა მიმდ-

ნარობდა ნელა და გვერდითი სივრცით ნაიდან ჩვენ გვერდით სივრცით სწრაფად მოწესრიგების შესაძლებლობა და მაშასადამე შეგვეძლო გაგვირუთულიყავით გარკვეულ სიმაღლეზე იმ დროს განმავლო ბაში, რომელიც საჭირო იყო გაზომვისათვის. მე უმთავრესად ვხელმძღვანელობდი ფრენის პრობლემებს იმ დროს, როცა კოზინსი განუწყვეტლივ აწარმოებდა გაზომვას, ალტიმეტრისათვის (სიმაღლის საზომი) ერთი წუთითაც კი არ შეიძლებოდა თვალის მოშორება. ვინაიდან ეს მოწმენდილი იყო, ვახს მშვენიერად ვიკვლევდით, რადგან მივფრინავდით შევიცარიაზე, მთებზე რომლებიც მე არა ერთხელ მომივლია. უდიდეს სიმაღლეზეც კი არ დამიკარგავს მიმართულება. განსაკუთრებული სამსახური გამიწიეს მტრებმა. ასე, მაგალითად, გარდის ტრების ცნობილმა ფორმამ იმ წამსვე გვიჩვენა ჩვენ, რომ ესგადინიდან იტალიისაკენ მივფრინავდით. ისე როგორც მთებში ასვლის დროს, აქაც სიამოვნება უფრო მეტი, როცა იცნობ ადგილს, რომელზედაც მიფრინავ. მთელი გაზის განმავლობაში ჩვენ საკმაოდ კარგად ვიცოდით, თუ სად ვიწყობოდით. ამიტომ ახლანდელმა გაფრენამ მე უფრო მეტი სიამოვნება მაგრძნობინა, ვიდრე შარშანდელმა“.



პროფ. პიკარი

დება გაფრენისათვის სწარმოებდა მისი უშუალო ხელმძღვანელობით.

პიკარის აეროსტატი აფრინდა დიუფენ-დორფიდან (ციურიხის ახლო) 18 აგვისტოს 5 საათზე და 05 წ. თავდაპირველად აეროსტატი ძლიერ ნელა იწედა მაღლა, 5 ს. 43 წ. ის იმყოფებოდა 1600 მეტრის სიმაღლეზე. მაგრამ ერთ მეთხ. საათზე უფრო ნაკლები დროს განმავლობაში აეროსტატმა გააკეთა უზარმაზარი „ნახტომი“ და 5 ს. და 57 წუთზე 8.500 მეტრის სიმაღლეზე იყო, 8 ს. 30. აეროსტატი იმყოფებოდა 14.000 მეტრის სიმაღლეზე, 9 ს. 03 წ. — 15000 მეტრზე, 11 ს. 31 წუთზე პიკარი-საგან მიღებული იქნა შემდეგი შინაარსის რადიოგრაფია:

„გადაფრინდით ენგადინზე, სამადენიდან აღმოსავლეთით, სიმაღლე 18.500 მეტრი, უვლავდები რიგზე. მაგრამ ძლიერ ცივა“.

9 საათამდე აეროსტატი მიფრინავდა აღმოსავლეთით. ამის შემდეგ ის გაექანა სამხრეთისაკენ და პიკარს დაეხდა შიში, რომ აეროსტატი ადრიატიკის ზღვაში მოხდებოდა. 11 ს. 43 წუთზე მან შემდეგი რადიოგრაფია გაგზავნა:

„ჩქარა დავეშვებით დაბლა, რომ არ მოგ ხვდეთ ადრიატიკის ზღვაში“.

პიკარის მოსაზრება გამართლდა. ატმოსფერის ქვედაფენებში აღმოჩნდა სხვა საპა-ეორო დინება და აეროსტატი გაფრინდა სამხრეთ-აღმოსავლეთისაკენ. 16 საათზე იგი იმყოფებოდა 3000 მეტრის სიმაღლეზე დენსკანოს რაიონში (იტალია). 17 საათისათვის ის დაეშვა 1400 მეტრამდე და 17 ს. და 10 წუთზე დაეშვა გერონასა და მანტუას შუა სოფ. კავალიერო დემონსამბანოს ახლო.

დაშვებას ხელს უწყობდნენ ადგილობრივი გლეხები შევიცარიელი ინჟინერის ცვეფელის ხელმძღვანელობით, რომელიც შემოხვევით ამ რაიონში მოგზაურობდა ავტომობილით. პიკარის მიერ გადმოგდებულ თოკების ბოლოები ერთბაშად დაიჭირეს გლეხებმა, რომლებიც ფრთხილად ეწიწენოდნენ აეროსტატს. მაგრამ უეცრად ქარმა გონდოლა დაახალა მიწაზე და შემდეგ



პროფ. პიკარის აეროსტატის გონდოლა

აეროსტატის ნაცვლად—სტრატოპლანი

პიკარის შემდეგ სტრატოსფერაში გაფრენისათვის ემზადება ცნობილი ინგლისელი ავიატორი — კონსტრუქტორი და საავიაციო ქარხნის პატრონი ოსვალდ შორტი. მის ქარხანაში (როჩესტერში) მთავრდება დამზადება ბალონისა და პერმეტუალუ და-სახურავი გონდოლის, რომლებიც უმნიშვნელოდ გამსხვავდებიან პიკარის ბალონისა და გონდოლისაგან. გაფრენა განხორციელდება უახლოეს დროში, შორტს მიზნად აქვს 18—20 კილომეტრის (18—20.000 მეტრის სიმაღლის) მიღწევა. გაფრენის მთავარი მიზანია მეტეოროლოგიური დაკვირვებები და გაზომვები, რომლებიც საჭიროა სტრატოსფერაში ფრენის პრობლემის გადასაჭრელად.

ამავე დროს მზადდება რამდენიმე გაფრენა სტრატოსფერაში აეროპლანებით. საფრანგეთში უკვე აგებულია ორი სტრატოპლანი, ერთიც აგებულია გერმანიაში და ერთი შენდება იტალიაში.

საფრანგეთის სტრატოპლანებიდან ერთი აგებულია ანრი ფარმანის ქარხანაში ავიაციის სამინისტროს დაკვეთით, მეორე კი აგებულია პარიზელ ინჟინერ გერბეს მიერ. ფარმანის სტრატოპლანი იმ ანგარიშით არის აგებული, რომ აფრინდეს 20.000 მეტრის სიმაღლეზე, სადაც იგი შესვლას საათში 1000 კილომეტრის სისწრაფის განვითარებას, გერბეს სტრატოპლანი გათვალისწინებულია 12—15.000 კილომეტრის სიმაღლისათვის, საშუალო სისწრაფე კი—800 კილომეტრი უნდა დარჩეს.

ფარმანმა და გერბემ სხვადასხვანაირად გადასჭრეს სტრატოპლანის კონსტრუქციის ძირითადი პრობლემები, ე. ი. მოტორის, კომპრესორების და პროპელერის საკითხი. ვინაიდან ფარმანის სტრატოპლანი უფრო მეტი სიმაღლისათვის არის დანიშნული, ვიდრე გერბეს სტრატოპლანი, ამიტომ მასზე დადგმულია შედარებით სუსტი მოტორი—300 ცხ. ძალისანი, რადგან 18—20.000 მეტ-



პროფ. პიკარის აეროსტატი, რომლითაც ის პირველად გაფრინდა სტრატოსფეროში

რის სიმაღლეზე ჰაერი თხელია და მისი წინააღმდეგობა გაცილებით ნაკლებია. გერმანელმა სტრატოპლანზე კი დადგმულია 700 ცხ. ძალიანი მობრტორი, რაც შეესაბამება კომპარტორებს, ისინი აუცილებელია მობრტორის მიერ შეწოვილ ჰაერის გასასუფთავებლად. რამდენადაც უფრო თხელია ატმოსფეროს ესა თუ ის ფენა, იმდენად უფრო მძლავრი უნდა იყოს კომპარტორები, ამიტომ ფარმანმა თავის სტრატოპლანზე დასდგა სამი კომპარტორი, რომლებიც თანდათანობით იწყებენ მუშაობას: პირველი—6.000 მეტრის სიმაღლეზე, მეორე მისი ბრუნვის სისწრაფე მატულობს სიმაღლის პარალელურად.

იმ გარემოებას, რომ, ატმოსფეროს ზედაფენები თხელია, დიდი მნიშვნელობა აქვს აგრეთვე პროპელერისათვისაც. ერთნაირი სიდიდისა და მობრუნებათა რიცხვის ერთნაირ პირობებში, პროპელერს ატმოსფეროს ზედაფენებში უფრო ნაკლები ამწევი ძალა ექნება, ვიდრე ქვედაფენებში, ამიტომ ფარმანმა დაამზადა ოთხფრთიანი პროპელერი, რომლის მობრუნებათა სისწრაფე გაიზარდება ატმოსფეროს ფენების სითხელის მიხედვით. გერმანელმა ამგვარად ცვალებადი ფრთიანი პროპელერი. დიდ სიმაღლეზე მუშაობას დაიწყებენ უფრო ფართო ფრთები.

გერმანიის სტრატოპლანის ავტოპილია იუნკერის ქარბანაში (დესა) თვით იუნკერის, ასმუსის, განსენის და დრ. შრენკის ნახაზებით. თავისი კონსტრუქციით ემსავლება ფარმანის სტრატოპლანს.

სამივე სტრატოპლანის კაბინები გერმანულად იხურება. სამივე აეროპლანების წინასწარი გამოცდა მოდარებით მცირე სიმაღლეზე უკვე ჩატარებულია.

ამავე დროს საფრანგეთში ლე-ბურჟეს აეროპლანის ლაბორატორიაში სწავრობებს ცდები „ადამიანის ორგანიზმზე სტრატოსფერის ფიზიოლოგიური მოქმედების“ გამოსაცდელად. ამ მიზნით აგებულია ცილინ-

„ლიუმინატეს“ ცნობით, იტალიის არმიის ლეიტენანტმა ნერიმ გიდროპლანით მიაღწია 745 კილომეტრის სისწრაფეს საათში. ლეიტენანტ ნერის განზრახული აქვს უახლოეს დროში გაიმეოროს გაფრენა. ცდები იწარმოებს გარდის ტბაზე.

გიდროპლანს, რომელიც ნერის განკარგულებაშია, აქვს ორი ათას ძალიანი მობრტორი. ერთი მათგანი მოთავსებულია წინ, მეორე კი—უკან. პრაქტიკულად მობრტორების სიმძლავრე 2.800 ცხ. ძალას აღწევს. მფრინავი ზის ორ მობრტორს შუა, ვინაიდან კაბინაში ტემპერატურა მაღალია, მფრინავი იცვამს სპეციალურ ასბესტის კოსტუმს. გარდა ამისა გიდროპლანზე დადგმულია სპეციალური ვენტლიატორები.

„ორანგ-პინდეი“ — ადამიანის მაგვარი მიწისქვეშა

„დეიტი ალგემეინე ცაიტუნგ“-ის პააველი კორესპონდენტის ცნობით, — პოლანდის სამეცნიერო წრეები დიდ ინტერესით მოკლად ევროპის მეცნიერებისათვის დღემდე უცნობ ცხოველს ორანგ-პინდეის, რომელიც კუნძულ სუმატრიდან არის გამოგზავნილი.

„ადგილობრივი მკვიდრთა“ ცნობით, — სწერს კორესპონდენტი, — კუნძულის ცენტრალური ნაწილის ტყეებში ცხოვრობს ადამიანის მაგვარ მაიმუნების მებრუნე საინტერესო ჯიშის. ისინი ისე ჰგვიანან ადამიანს, რომ ამ შემთხვევაში, შესაძლებელია, ჩვენ საქმე გვაქონდეს ადამიანებთან. რომელიც პირობულყოფილ მდგომარეობაში იმყოფებიან, ადგილობრივი მკვიდრთა ენაზე „ორანგ-პინდეი“ ნიშნავს „მოკლე ადამიანს“.

ნადირობა ორანგ-პინდეის, რომელიც კუნძულის ხელოსუფლებს განკარგულებით დაიწყო მიმდინარე წელს, ნაწილობრივ წარმატებით დამთავრდა. მოხერხდა მდებარეობითი სქესის ორანგ-პინდეის მოკვლა და მისი პატარა შვილის ცოცხლად დაჭრა. მოკლული ცხოველის ტყავი და ჩონჩხი გადაეცა კუნძულ იავას მუზეუმს და შედგინა მათ შესწავლას. ცოცხლად დაჭერილი პატარა ორანგ-პინდეის წინასწარი აღწერა შემდეგ მასალას იძლევა: სიგრძე—43 სანტი. რამოდენიმე პატარა კბილი; კანი — უბალნო, თავზე ხშირი ტმა. მონაცრისფერი; ძეღვების აგებულება ძლიერ ჰგავს ადამიანას.

ფორდის აეროპლანი — მასკარისი

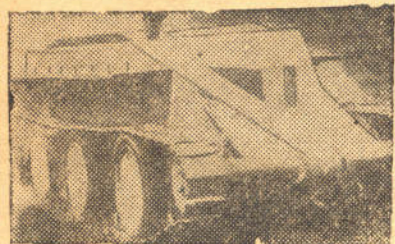
ფორდის ახალი პეროპლანი—ექსპრესი დანიშნულია სასწრაფო ტრანსპორტისათვის, ფრთები და კორპუსი თათქმის ისეთივეა, როგორც ფორდის ცნობილი აეროპლანის მოდელის „5-ატ“. მთავარი განსხვავებაა მხოლოდ იმაში, რომ ახალ აეროპლანზე დადგმულია მხოლოდ ერთი მობრტორი („ისპანოსიუზა“). 715 ცხ. ძალიანი (2.000 მობრუნება წუთში). აი ზოგიერთი დამატებითი ელემენტი ახალი აეროპლანისათვის: მარგი დატვირთვა — 4.900 ინგლისური გირვანქა (ინგლ. გირვ.—459,59 გრამს), აეროპლანის წონა — 6.100 ინგლ. გირვანქა, წონა დატვირთვით — 11.000 ინგლ. გირვანქა, მაქსიმალური სისწრაფე—135 ინგლ. მილი (ინგლისურა მილი — 1,6 კილომეტრი). ფრენის მაქსიმალური სიმაღლე — 15.000 ფუტი.

რელი კამერა, რომელშიც ხელოვნურად იქმნება დიდ სიმაღლეზე, არსებული ტემპერატურა და წნევა. ამ კამერაში მოთავსებენ გაფრენის მონაწილეებს (ცდების შედეგებს უახლოესად დიდი მნიშვნელობა აქვს, ვინაიდან მათზე ზეგრად არის დამოკიდებული სტრატოპლანის კაბინების კონსტრუქცია და მოწყობილობა“.

როგორც ცნობილია, ჯერჯერობა ხილის დაკონსტრუქციის დროს მოუხერხებელი სიფხიზლეს. ვინაიდან ხილის სიმაღლე ლეგელია მთელი ხილი გაყინოს. ამ საფრთხის თავიდან ასაცილებლად, როგორც უფრო ახალი „მ. ზ.“ იწყებდა, ამერიკელ ჩ. ბრუქსს შემდეგი ხერხი გამოუგონია: ის წინადადებდა იძლევა მაცივარის კამერა 20—40 პროცენტით გაივსოს ნახშირბადის ორჟანგით რომელიც კამერაში დატოვებული უნდა იქნას დღე-ღამის განმავლობაში, სანამ ხილი, ბოსტნეული და სხვ. კამერის ტემპერატურას არ შეითვისებს და სიცივის გაძლების უნარს არ მიიღებს. ამის შემდეგ ნახშირბადის ორჟანგის რაოდენობა შეიძლება დაყვანილი იქნას 10 პროცენტამდე. ან სრულად გამოწოვილი იქნას კამერადან. ნახშირბადის ორჟანგის გავლენა, როგორც სჩანს, ემყარება ოსმოსური წნევის ზედს ხილ-ბოსტნეულის უჯრედების ზედაპირზე, რის გამო წარმოიშობა თხელი, ქერტი, რომელიც ხილ-ბოსტნეულს იცავს გაყინვისაგან.

მფრინავი ტანკი

ცნობილია ამერიკელმა კონსტრუქტორმა კარსტმა გამოიგონა მფრინავი ტანკი, რომელიც ამჟამად იღებს ორგვარ მოთხოვნებს: იგი შეიძლება გამოყენებულ იქნას როგორც მფრინავი მანქანა, რომლის ფრთები, კუდი და საპატრო ხრახნი ავტომატურად იცეცება, როგორც კი ჰაერო-ტანკი მიწაზე დაეშვება. ის (ტანკი) შეიძლება აგრეთვე მიმაგრებულ იქნას დიდ ჰაეროპლან-



მფრინავი ტანკი

წეს და დანიშნულების ადგილის მიღწევის შემდეგ დაეშვას მიწაზე. ტანკი იწონის 4.996 კილოგრამს, მიწაზე ტანკის სისწრაფე აღწევს 75—85 კილომეტრს საათში.

8 სართულიანი სახლის გადართვა

ინდიანოპოლისში (შვედრ. შტატები) ამ რამოდენიმე ხნის წინათ რკინის გზის სადგურის სარკინისგზო ქსელის გაფართოების გამო 16 მეტრის მანძილზე დასდრეს და სწორი კუთხით მოაბრუნეს ადგილობრივი სატელეფონო სადგურის 8 სართულიანი შენობა. სადგურის მუშაობა შენობას გადატანის მთელი დროის განმავლობაში ერთი წუთით არ შეწყვეტილა. მთელი 11 ათასტონიანი შენობის გადასატანად გამოყენებული იქნა ფოლადის ლილვები, სადგურის მუშაობის განუწყვეტლობა უზრუნველყოფილი იქნა იმით, რომ სატელეფონო კაბელი გააგრძელეს 60 მეტრით. გაზის წყალსადენის, საკანალიზაციო და გასათბობი დადგმულობას მუშაობის უზრუნველსაყოფად. შესაფერ დადგმულობათა მიღებაში ჩადგმული იქნა ელასტიური მილები, რის წყალობითაც შენობის მოძრაობის მიუხედავად 1 წუთითაც არ შეწყვეტილა სადგურისათვის გაზის, წყალის და ორთქლის მიწოდება, შენობის გადატანა გაგრძელდა 3 თვის.



ტყვია და მხრჩოლავი გა-
ზები პურის მაგიერ. ეკო-
ნომიური კრიზისი შეერთ.
შტატებში შეუჩერებლად
იზრდება. ფართო მასების
განწყობილება უფრო და
უფრო რადიკალური ხდება.
კაპიტალიზმის წინააღმდეგ
ბრძოლაში ებმება მშრომე-
ლი მასების ის ნაწილიც კი,
რომელიც წინად ბურჟუა-
ზიული პარტიების გაუღე-
ნის ქვეშ იმყოფებოდა.
ასეთი იყო აქამდე ომის
ვეტერანების (იმპერიალის-
ტური ომის მონაწილეთა)
ორგანიზაცია. ჰუვერის მთა-
ვრობამ, რომელიც მილი-
არდებს ხარჯავს გაქარ-



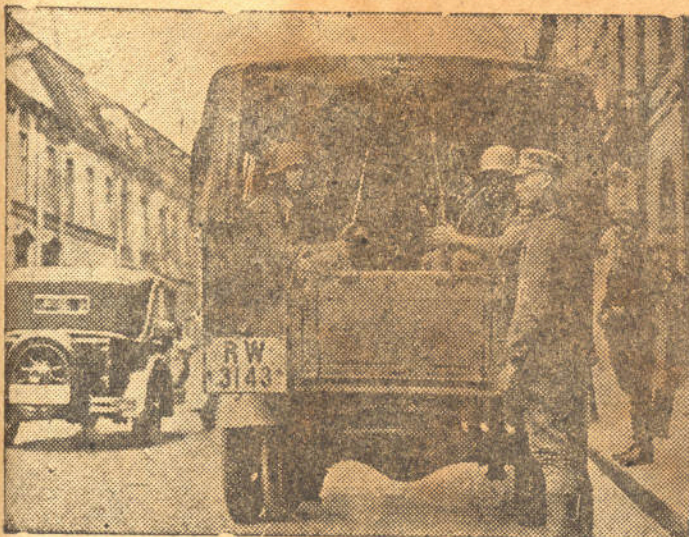
მრეწველების დასაზმარებლად, ჯარი უთხრა დახმარებაზე ვაშინგტონში ჩასულ რამოდენიმე
ათას ვეტერანს. იმის შიშით, რომ რამდენიმე ათას მშვიდ ადამიანს შეუძლია მიმართოს რაიმე
„უკანონო“ საშუალებას, ჰუვერმა მოახდინა ჯარების მობილიზაცია და რამდენიმე დღის გან-
მავლობაში ომის ყოფილ მშვიდ მონაწილეების წინააღმდეგ ნამდვილი სამხედრო ოპერაციები
სწარმოებდა. სურათზე—ვეტერანების ცეცხლწაყიდებული ბანაკი. კვამლში ძლივს მოსჩანს ამე-
რიკის მთავრობის შენობა.



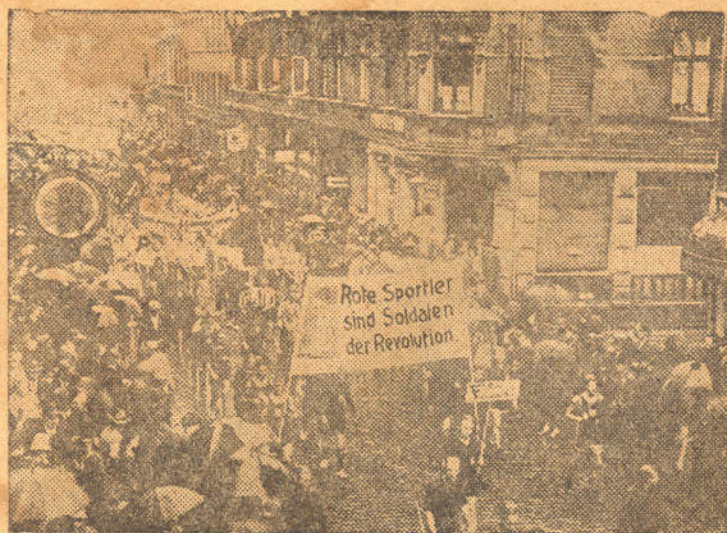
უმუშევრობა გერმანიაში. ბერლინის ხელო
ვითქმნაუს ტაობიან რაიონში თავშესაფარი
იზოვა 35 უმუშევრის ოჯახმა, რომლებიც ბი-
ნის ქირის გადაუხდელობისათვის გამოჰყარეს
მათი ბინებიდან. კარტონიდან ან ფანერიდან
გაკეთებულ „ბინების“ კედლებზე სკლად არის
არული ძველი გაზეთები. შიგნით მეფობს
სიმშლილი და გაჭირვება.

„დემოკრატიული“ ინკვიზიცია. ამერიკის
ბურჟუაზიულ კალმოსნებს ძლიერ უყვართ
ლაყბობა შეერთ. შტატებში არსებულ
„დემოკრატიზმზე“. ამ „დემოკრატიზმის“
ერთ-ერთ ნიშნულს მკითხველი ნახავს აქ
მოყვანილ სურათზე: იგი წარმოადგენს
წამების კამერას ჯეკონვილის ციხეში. ამ
კამერაში მოთავსებულის ფეხებს ამაგრე-
ბენ სპეციალურ კალაპოტში ისე, რომ
განძრევა არ შეუძლია, ხელებით აბამენ
კედელზე, კისერზე კი—ჯაჭვს.

სურათზე—გამომძიებელი ამოწმებს
იარაღს.



პრეზიდენტ ჰინდენბურგის საგანგებო დეკრეტის ძალით მთელი აღ-
მასრულებელი ძალაუფლება პრუსიაში გადავიდა ფონ-პაპენის ხელ-
ში. ს.დ. მინისტრები გადაყენებულ იქნენ, სურათზე—რეისსვერის
ჯარისკაცები, რომლებიც იგზავნებიან პრუსიის სამინისტროების და-
საკაველად.



სექტემბერში ქ. ჰამბურგში შეხდგება კომუნალური არჩევნები. ბურ-
ჟუაზიული პარტიები და სოციალ-ფაშისტები, შეშინებულნი რევო-
ლიუციონური მასების აქტივობით, გააფთრებით ესხმინ თავს კომ-
პარტიას. ჰამბურგის პოლიციის უფროსმა—სოციალ-დემოკრატმა და-
ხურა კომპარტიის რაიონული კომიტეტი. ნიშნად პროტესტისა კომ-
პარტიამ მოაწყო გრანდიოზული დემონსტრაცია. სურათზე: ფიზიკულ
ტურელები დემონსტრაციაზე, მათ მიაქვთ პლაკატი წარწერით: „წი-
თელი ფიზიკულტურელები რევოლიუციის ჯარისკაცები არიან“

